

FAR D'EMPORDÀ

Revista d'El Far d'Empordà

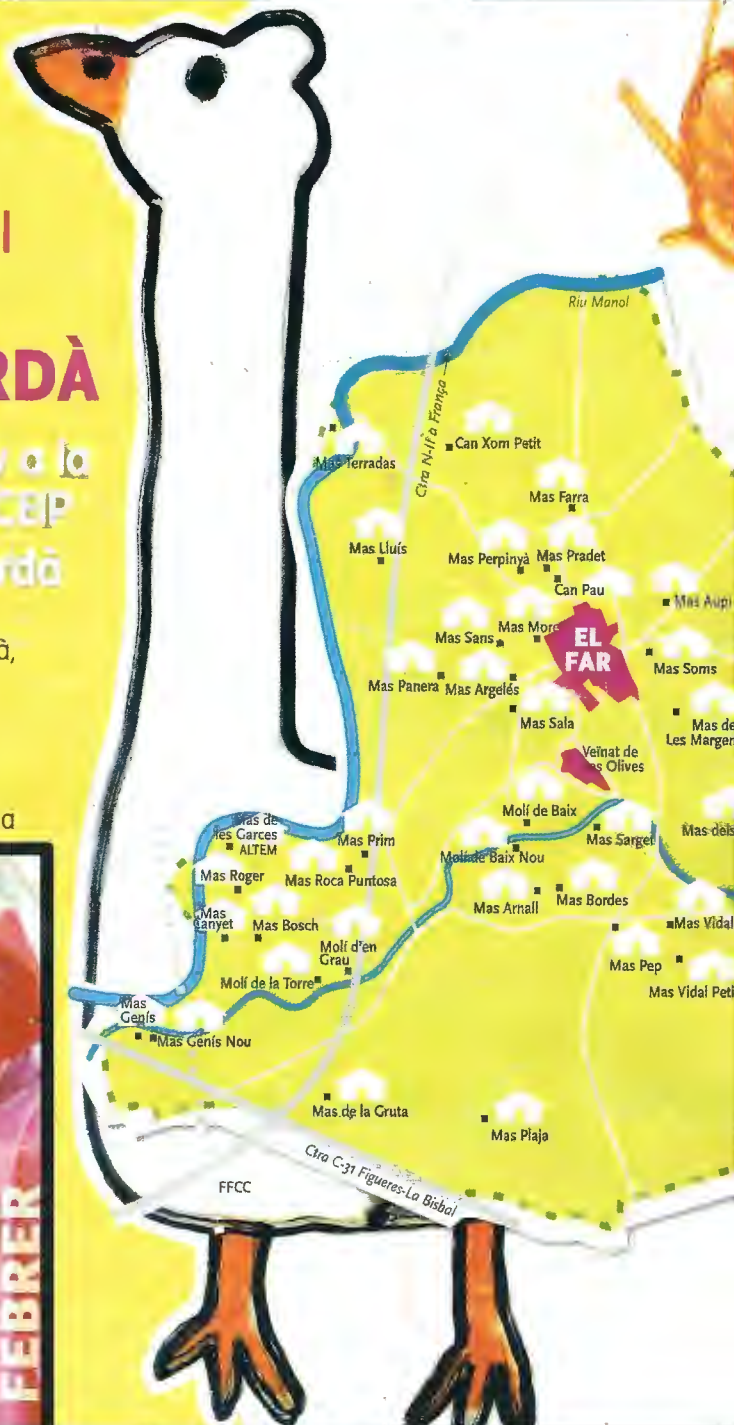

A la **PRIMAVERA**, portem els pollins

La vida als masos del **FAR D'EMPORDÀ**

El curs de l'any a la nostra escola **CEP El Far d'Empordà**

El poble del Far d'Empordà, al bell mig de la plana empordanesa, és el municipi on es conserva el nombre més alt de masos habitats de la

Al **febrer**, coca de llardons, botifarres d'ou i truites

HORARIS DE SERVEIS

AJUNTAMENT

Dilluns, dimarts, dimecres i divendres
Matí de 8:30 a 14:00 h
Dijous tarda de 15:00 a 18:00 h
Alcaldia i secretaria:
Demandar cita prèvia

SERVEIS SOCIALS

Treballadora social
Educadora social
De dilluns a divendres de 8:00
a 15:00 h. Demandar cita prèvia.

SERVEI D'URBANISME

Arquitecte municipal.
Dimarts 9:30 a 13:00 h
Demandar cita prèvia a l'Ajuntament.

JUTJAT DE PAU

Jutgessa de Pau.
Demandar cita prèvia a l'Ajuntament.

RECOLLIDA TRASTOS VELLS

Primer i tercer dissabte de cada mes.

CORREUS

Horari atenció al públic:
de dilluns a divendres de 8:00 a 9:00
hores. Oficina de Correus
de Vilamalla.

CONSULTORI MÈDIC

Metge: **Dr. Jaume Bertran**
Dijous de 9:15 a 12:15 h
Mirar els altres consultoris
Infermera: **Dolors Golobardes**
Dijous.
Domicilis de 9:00 a 11:00 h
Consultori d'11:00 a 13:00 h
Mirar els altres consultoris

Trucar a l'Ajuntament per concer-
tar cita, les receptes van unides
a la visita del metge, per tant
cal demandar cita prèvia.

ESCOLA

Horari acadèmic:
De 9:00 a 13:00 h i de
15:00 a 17:00 h
Servei de menjador:
De 13.00 a 15.00 h

MISSES

Diumenges i festius a les 10:45 h

CENTRE CÍVIC

Caps de setmana i festius de
15:00 a 23:00 h

TELÈFONS

Ajuntament972 51 11 08
Fax972 67 36 05
Serveis socials972 67 70 50
Altres consultoris:
Fortià.....972 53 41 88
Vilasacra.....972 50 56 53
Riumors.....972 53 42 72
Escola972 67 00 88
Parròquia Mn. J. Pratdesaba ...972 50 03 31
Mossos Esquadra088
Policia Nacional (Figueres)972 67 75 60
.....091
Guàrdia Urbana (Figueres)972 51 01 11
Bombers085
Creu Roja (Figueres)972 67 29 39

Emergències mèdiques

Ambulància061
C.A.P Ernest Lluch972 67 76 31
C.A.P. Figueres sud972 67 72 08
Servei cita prèvia C.A.P.902 11 14 44
Hospital de Figueres972 50 14 00
Emergències112
Clínica Santa Creu972 50 36 50
Hospital Dr J. Trueta972 94.02 00
Protecció civil972 20 34 35
Consell Comarcal Alt Empordà ..972 50 30 88
Renfe (Figueres)972 50 46 61
Estació autobús (Figueres)972 67 33 54
Diputació Girona972 18 50 00

AUTOBÚS ESCOLAR E.S.O. I.E.S. CENDRASSOS 2011/2012

Sortida: El Far 8.45 h - Arribada: dilluns, dimarts i dijous 18.15 h
Arribada: dimecres 14.15 h i divendres 15.00 h

FESTES LOCALS D'EL FAR D'EMPORDÀ

Festa d'hivern: Cap de setmana més proper a Sant Martí (11 de novembre)

Festa d'estiu: Primera quinzena de juliol.

HORARIS SARFA

	401	403	401	403	403	401	403	401
Figueres	6:30	13:30	18:10	20:45	Bellcaire	6:30		14:50
El Far	6:40	13:40	18:20	20:55	L'Escala	6:40	07:40	15:00
Fortià	6:53	13:53	18:33	21:08	Viladamat	6:50	07:50	15:10
Riumors	6:57	13:57	18:37	21:12	L'Armentera	7:00	08:00	15:20
La Bomba	7:03	14:03	18:43	21:18	St. Pere Pesc.	7:05	08:05	15:25
Vilacolum	7:05	14:05	18:45	21:20	Vilamacolum	7:13	08:13	15:33
Vilamacolum	7:07	14:07	18:47	21:22	Vilacolum	7:15	08:15	15:35
St. Pere Pescador.	7:15	14:15	18:55	21:30	La Bomba	7:17	08:17	15:37
L'Armentera	7:20	14:20	19:00	21:35	Riumors	7:23	08:23	15:43
Viladamat	7:30	14:30	19:10	21:45	Fortià	7:27	08:27	15:47
L'Escala	7:40	14:40	19:20	21:55	El Far	7:40	08:40	16:00
Bellcaire		14:50		22:05	Figueres	7:50	08:50	16:10

403 Diari de dilluns a diumenge

401 Dissabtes diumenges i festius

SUMARI

- Serveis revista.....	pàg. 02
- Sumari/editorial.....	pàg. 03
- L'Ajuntament informa.....	pàg. 04
- Escola:	
-Us presentem els grups.....	pàg. 06
-Alguns flaixos de l'escola.....	pàg. 08
-Treballs destacats a l'escola....	pàg. 09
-El projecte medieval.....	pàg. 10
-Projecte de la llet a El Far.....	pàg. 11
-La jornada de portes obertes...	pàg. 12
-Un fi de curs especial.....	pàg. 13
- El paper de l'AMPA a l'escola.....	pàg. 14
- TAFLIC!.....	pàg. 15
- El Far un lloc ideal per estudiar el paisatge.....	pàg. 16
- Quan el Moliner de la Torre no va voler pagar talles a El Far (1677)....	pàg. 17
- Gustos, colors, aromes... un arc de Sant Martí a El Far d'Empordà....	pàg. 19
- De Capileira a El Far d'Empordà....	pàg. 20
- Nom, renom i malnoms.....	pàg. 22
- Un important encàrrec fet a l'escultor i daurador Joan Carrer, any 1802....	pàg. 25
- La Maria i en Pere de can Sans.....	pàg. 27
- El jurat popular.....	pàg. 29
- Un americà a El Far d'Empordà.....	pàg. 31
- La làpida de Sant Martí d'El Far d'Empordà.....	pàg. 33
- Bicicletada.....	pàg. 34
- Quan hi havia llops a l'Alt Empordà.	pàg. 36
- Sant Martí de 1979.....	pàg. 39
- Fotoreportatge.....	pàg. 40
- + de 10 anys de marxa a peu.....	pàg. 41
- Les festes d'estiu i d'hivern.....	pàg. 43
- Taller de memòria i sortides.....	pàg. 45
- Activitats esportives.....	pàg. 47
- Playback infantil.....	pàg. 48
- El taller de Patchwork.....	pàg. 50
- Cursa dels masos a El Far d'Empordà.	pàg. 51
- Carnaval 2011.....	pàg. 52
- 25 anys de Sopa de Cabra.....	pàg. 56
- Heribert Barrera, en record.....	pàg. 57
- De muntanyes.....	pàg. 59
- Somiar amb les ales posades.....	pàg. 61
- La cigonya a l'estany.....	pàg. 62
- Un raconet d'acudits.....	pàg. 63
- Receptes de cuina.....	pàg. 64
- Programa festa de Sant Martí.....	pàg. 67

PORTADA: Fons de l'arxiu fotogràfic de l'escola

CONTRAPORTADA: Fons de l'arxiu fotogràfic de l'escola

EDITA I PATROCINA:

Ajuntament d'El Far d'Empordà.

Àrea de Cultura.

IMPRIMEIX: Impremta Pagès

EDITORIAL

Ja hem arribat a la festa de Sant Martí i amb ella també arriba un nou exemplar de la revista FARUS. Amb aquesta ja en portem 36.

Haureu vist a la portada i contraportada com hem volgut reflexar el treball fet a través de l'escola: el projecte "La vida als masos del FAR D'EMPORDÀ". Com molts sabeu, aquest projecte va ser escollit finalista autonòmic del Premio a la Acció Magistral 2011, convocat per la Fundació D'Ajuda contra la Drogoaddicció (FAD), la Comissió Espanyola de cooperació amb la UNESCO, el BBVA i, a Catalunya, amb la col·laboració del Departament d'Educació. L'objectiu del premi és fomentar entre el professorat la transmissió de valors i les relacions dins la comunitat educativa. Des d'aquí hem volgut oferir-vos un petit homenatge a tots i agrair a tothom que hi ha col·laborat i ha ajudat per aconseguir aquesta important fita. Enhorabona a tots!

Trobareu dins la revista moltes de les activitats realitzades durant tot l'any al nostre poble, així com altres articles informatius molt interessants tant del Far com de caire variat.

La revista FARUS permet que tothom pugui assabentar-se, informar-se, sorprendre's i esperem que també passar-s'ho bé amb molts escrits, articles, fotos, dibuixos, etc. També és la revista de tothom per participar-hi i explicar, expressar o transmetre tot allò que ens vingui més de gust.

Aprofitem doncs, per encoratjar a tothom qui hi col·labora, als quals estem molt agraïts, a continuar fent-ho i a aquells qui no ho han fet mai, a que s'animin.

Esperem i desitgem que aquest número sigui del vostre grat i que en gaudiu al màxim.

Sidurant l'any voleu enviar-nos qualsevol dada, suggeriment, article, recepta, dibuix o el que creieu convenient, us podeu posar en contacte amb nosaltres a través dels nostres correus electrònics:

Marta Ferrés: sife-argila@hotmail.com

Esther Jofre: ejofre@teleline.es

Rosa M. Moret: rmoret2@xtec.cat

Eva Roca: joaneva23@gmail.com

La revista es reserva el dret de corregir els escrits tant a nivell ortogràfic com gramatical i a publicar-los en un número o bé el següent, en funció de l'espai disponible i de la data de lliurament.

Moltes gràcies a tots per endavant.

La comissió redactora

Amb el suport de:

Ajuntament del
Far d'Empordà

Diputació de Girona

L'AJUNTAMENT INFORMA

En el darrer any, l'Ajuntament d'El Far d'Empordà ha contribuït al desenvolupament d'una sèrie de fets, bé com a col·laborador o com a promotor i dels quals es faran cinc cèntims, dels més significatius.

Aquest fets són els enumerats a continuació:

1) S'han realitzat les obres del Casal d'Avis i Dispensari. Properament hi haurà una jornada de portes obertes.

2) S'ha construït un parc saludable per fomentar l'hàbit de la pràctica de l'esport. En aquest parc s'han programat sessions mensuals dirigides per professionals les quals s'ha ensenyat a fer els exercicis correctament, s'ha animat a ser constant en el seu ús i s'hi han transmès hàbits de vida saludables.

3) També s'implanta l'itinerari saludable amb la intenció d'inculcar l'hàbit de caminar, per això, s'han realitzat dinamitzacions per aquesta finalitat.

4) S'ha construït una pista poliesportiva ubicada a la zona d'equipaments del carrer de les Moles.

5) S'ha procedit a la contractació de les obres incloses dins del "projecte de Dinamització econòmica de l'entorn del centre d'estudi i interpretació del paisatge".

Aquestes obres donaran lloc a una millora urbana d'una superfície de 5.184,65m² corresponent als carrers interiors del nucli i 1.354,65m² de carrers més perimetrals amb un pressupost de 734.579,02 euros i 132,224,22 euros d'IVA. En concret les actuacions consistiran en la pavimentació dels carrers que configuren tot el nucli històric, i que porten al Centre d'Estudi i Interpretació del Paisatge i a l'Església de Sant Martí, i que recorren en pendent seguint la orografia del turó sobre el que hi ha la muralla i el poble del Far d'Empordà.

Aquesta actuació compta amb el suport econòmic del Departament de Governació i Relacions Institucionals, FEDER Catalunya (Fons Europeu de Desenvolupament Rural) 2007-2013 eix 4 programa "Viure al poble", així com es troba inclosa dins el PUOSC 2011 (Pla Urbanístic d'Obres i Serveis de Catalunya).

6) La Corporació tenia una necessitat a satisfer en relació al nucli antic: ampliar i dignificar la plaça Major del nostre municipi. Per aquest motiu dins del Projecte abans esmentat es va incloure

l'ampliació de l'esmentada plaça i per fer-ho ha calgut l'adquisició d'uns terrenys al bell mig del nucli antic.

7) S'ha procedit a fer la neteja de la flora invasora i a la recuperació de la vegetació de la ribera del riu Manol. Aquesta tasca s'ha fet a través de la fundació Altem i amb el suport de la Diputació de Girona.

8) Pel que respecte a activitats i actes que ha organitzat o ha col·laborat l'Ajuntament en aquest període de temps han estat les següents:

- a) Gimnàstica adreçada als majors de 60 anys.
- b) Segueix l'èxit de participació als tallers de memòria adreçats a les persones més grans de 60 anys.
- c) També, com cada any, s'ha fet un curs de cuina abans de la nostra festa de Sant Martí per poder sorprendre als nostres convidats amb succulents plats.
- d) Activitats esportives d'aeròbic.
- e) Curs de patchwork.
- f) Campionat de "Play Station" pel jovent.

g) L'Ajuntament també ha col·laborat en la cursa dels masos del Far d'Empordà, organitzada per Diversport. Es preveu fer-ne una altra el juny vinent.

h) S'han realitzat dues sortides per la gent gran, una a la Fageda d'en Jordà i l'altra a la Sagrada Família

i) La sisena nit de la poesia, ha sigut amenitzada amb havaneres.

j) Primer sopar popular al juliol.

9) Des de l'àrea de festes de l'Ajuntament, s'informarà a la població de la programació dels diferents actes amb tríptics trimestrals.

Per acabar, dir que el nostre Batlle i el seu equip de govern, agraeixen a totes les persones que, en les darreres eleccions municipals, els hi hagin dipositat la seva confiança. Això engresca a seguir treballant per aconseguir fites, tot i estar en temps difícils.

L'ESCOLA

ELS GRUPS DE L'ESCOLA CURS 2011-12

Us presentem els grups d'alumnes que aplega l'escola

CEIP EL FAR D'EMPORDÀ durant el curs escolar 2011-12.

CLASSE DELS JOGLARS
(P3 i P4):
Jan J, Arnau, Abigail, Ízan,
Oleguer, Sergi, Quirze, Luna,
Raquel, Maria, Lila, Nayara,
Jan G, Natàlia, Anna amb
les senyoretetes
Raquel
i Janine.

CLASSE DELS CAVALLERS

(P5):
Silvia, Martí, Ona, Guillem,
Mercedes, Anais, Maria,
Joan A., Judit, Miguel amb
la senyoreta Rosa Maria i
l'Albert.

**CLASSE DELS REIS I LES
REINES (CI):**

Abel, Xènia, Naihara, Paula,
Estela, Oriol G., Ainhoa,
Sandra, Mariana, Nil, Nerea,
Joal, Adrián, Laia J., Oriol
B., Laia S., Emma, Adrià,
Xavier amb les
senyoretes
Anna M. i
Elena.

**CLASSE DELS MAGS I LES
BRUIXES (CM):**

Berta, Mario, Marta C.,
Laura, Anna, André, Adrián,
Nico, Gisela, Marta N.,
Hugo, Pau, Esther, Laia amb
la senyoreta Laura.

**CLASSE DELS CASTELLS
(CS):**

Lili, Jaume, Guillem, Esther,
Aida, Laia, Cristina, Marina,
Álvaro, Carlos, Anna, Maria,
Santi, Emma, Xènia, Mònica,
Marc, Àlex, Èrik amb les
senyoretes
Elisabet i
Carme.

ALGUNS FLAIXOS DE L'ANY

Durant l'any, rebem visites dels nostres familiars que ens ajuden a aprendre dels seus oficis i inquietuds. Les sortides sempre són per ampliar el nostre coneixement i gaudir de noves experiències.

TREBALLS DESTACATS A L'ESCOLA

Durant el curs que hem tancat 2010-2011 la nostra escola ha destacat en diversos àmbits gràcies al treball i a l'esforç de tots els alumnes. El projecte Masos que vam treballar durant l'any anterior va ser destacat amb un meritori tercer premi en la convocatòria d'experiències educatives Josep Pallach que cada any convoca l'Ajuntament de Figueres a nivell de tot Catalunya. El nostre projecte va ser l'únic que va ser premiat en la categoria d'escola de primària. Els

altres guardonats van ser projectes d'àmbit de secundària i en formació d'adults. D'altra banda, cal destacar que aquest mateix projecte va ser presentat a nivell estatal en el Premio Acción Magistral i va quedar com a finalista juntament amb un altre treball de l'IES de la Garrotxa, amb un total de 440 treballs presentats a nivell de tot l'estat espanyol.

El fet de rebre aquest premi va fer que la revista GUIX adreçada al món educatiu i que reben gairebé totes les escoles i instituts de Catalunya, en el seu número ... ens dediqués un tema monogràfic amb el projecte de LA VIDA ALS MASOS.

Quan tenim producció de l'hort, els dimecres fem mercat a l'escola per vendre.

EL PROJECTE MEDIEVAL

El projecte medieval va ser molt divertit. L'home de l'Elisabet, l'Elisabet i els companys de cycle superior van construir un Castell. També, per carnaval tota l'escola es va disfressar de personatges de l'època medieval.

Aquest any continuarem el projecte medieval i començarem el projecte del territori. Segur que seran molt divertits!

Laia Carbonell i Emma Sagué

EL PROJECTE DE LA LLET AL FAR

En el projecte llet hem après d'on surt la llet, quins derivats té i com s'elabora. També, hem fet diferents excursions per aprendre més coses. A la jornada de portes obertes vam fer una exposició relacionada amb el món de la llet, i l'home de l'Elisabet, la nostra tutora, va construir una vaca amb un mecanisme que permetia munyir i li vam posar Coloma.

Laia Carbonell i Emma Sagué

LA JORNADA DE PORTES OBERTES

Coincidint amb la festa major d'estiu, l'escola va obrir les seves portes per tal que tothom que volgués pogués venir a fer el tafaner i observar els treballs i projectes que s'han anat treballant al llarg del curs. Enguany es van destacar alguns

àmbits ben diferenciats: el del treball plàstic, el dels projectes, el del Premi Josep Pallach i els treballs diaris més sistemàtics. Us presentem algunes imatges d'aquesta jornada:

UN FI DE CURS ESPECIAL

Gràcies a la quina de l'escola, aquest any els alumnes de cinquè i sisè, vam poder anar al Càmping Bassegoda Park per celebrar el nostre final de curs.

Ens ho vam passar d'allò més bé!

El primer dia els pares cap a la tarda ens van portar. Quan vam arribar, ens vam instal·lar en els bungalows i ens van agradar molt, tot i que les parets eren de plàstic i se sentien tots els sorolls.

Aleshores vam anar a fer un tomb per tot el Park i era molt xulo. Hi havia un riu i caravanes però era molt tranquil perquè no hi havia gairebé ningú.

S'anava fent fosc i va arribar l'hora d'anar a sopar. La taula era allargada i si no ho recordo malament, ens van servir puré de patates que ens va atipar molt i pollastre amb patates. Per postres iogurt, però ningú se'l va acabar.

Quan va arribar la nit, tothom volia marxar, i ningú tenia ganes d'anar al llit a dormir. La veritat és que ens ho passàvem bomba, amb somnàmbuls, fent petar la xerrada i no parar de riure, anant a fer vols pel càmping gairebé a les fosques... Vam passar por i tot amb els porc senglars, l'home que era pobre...

Bé, fins que les mestres van dir per quarta vegada consecutiva: -A dormir que és molt tard!

En el meu bungalow no ens vam adormir del tot fins a les sis per raons vàries.

Fins que va arribar el matí i ningú es podia llevar. Tot seguit, vam anar a esmorzar tot i que hi havia gent que encara estava mig adormida. Després vam anar a la piscina i després al riu fins que va ser l'hora de dinar.

El menjar era molt bo i a la tarda vam jugar i fer vols pel càmping... Fins que tocava un altre àpat, i després tornar a anar a jugar a vòlei i cap al bungalow. Al vespre, vam fer un detall a les mestres i els de cinquè ens van regalar una polsera a cada un dels de sisè. Al final vam fer una mini festa i com que tothom estava rebenat vam anar molt aviat a dormir, cap a les onze.

L'últim dia el vam dedicar a la piscina fins a l'hora de dinar, després, en acabar de dinar ho vam recollir tot i un altre cop cap a la piscina i a jugar a cartes.

Fins que van arribar els pares i allà es van acabar els tres dies més divertits del curs.

Volem donar les gràcies a tota aquella gent que ens dóna suport i que ens ajuda sempre. Gràcies a tots ells, vam poder gaudir d'una estada ben divertida!

Eva Arnall Moret

EL PAPER DE L'AMPA A L'ESCOLA

Ja ha començat el nou curs escolar i com cada any, els pares tornem a plantejar-nos la necessitat de col·laborar amb l'AMPA de la nostra escola.

Des de la Junta directiva de l'AMPA d'El Far, ens agradaria que, aquest article servís com a exercici de reflexió sobre la necessitat de les AMPA i sobre la relació dels pares i mares amb l'escola.

Des de la FAPAC es defineix una AMPA d'aquesta manera:

"És la forma més eficaç que tenen els pares i mares d'organitzar-se dins del centre escolar. Des de l'AMPA, podem establir una plataforma oberta a la participació i reivindicació de tots els aspectes referents a l'educació, per tal d'aconseguir, juntament amb els mestres, la millor formació dels nostres fills, basada en els principis propis d'una societat democràtica."

La tasca de les AMPA, organitzadora de serveis complementaris, suplent de responsabilitats de les administracions, i reivindicativa pel que fa a la qualitat de l'ensenyament, esdevé cada cop més important en la nostra societat."

Les esmentades funcions que duen a terme les AMPA, comporten associades una sèrie d'accions i activitats, totes orientades a fomentar la participació dels pares i mares i a facilitar la relació de les famílies amb l'escola. Aquest fet el tenim molt present a l'AMPA del Far i és precisament per això que creiem que un dels nostres objectius ha de ser l'organització d'activitats, ja sigui de caràcter lúdic o de formació, tant per a pares i mares com per a alumnes, sense oblidar-nos de l'important paper que du a terme l'AMPA com a suport econòmic de l'escola.

Tots som conscients de la realitat del moment econòmic que travessem, amb retallades importants en els serveis més bàsics com ara en l'educació, que ens afecten i que es reflecteixen de manera directa en forma de reducció del pressupost destinat a l'escola i especialment en la supressió de la sisena hora. A judici de l'AMPA aquestes retallades suposen un perjudici per als alumnes i les famílies, tant des del vessant acadèmic com del trastorn horari que

suposa i dificulta la conciliació de la vida familiar - laboral.

A la vista dels aspectes anteriorment esmentats, l'AMPA durant aquest curs centrarà la major part de l'esforç i els objectius anuals a obtenir recursos per a col·laborar econòmicament amb l'escola i les famílies. No obstant en cap cas deixarem de banda la resta de les funcions i tasques pròpies de l'AMPA, fet per el qual creiem que hem de ser capaços d'organitzar escoles de pares i mares, aules de debat i espais de col·laboració. La realitat de la situació actual i la mida de la nostra escola dificulta en gran mesura l'organització d'aquestes activitats que per altra banda, creiem possibles amb la participació i l'esforç de tots plegats. El curs passat l'AMPA va organitzar una xerrada per a pares i mares, la valoració de la qual ha estat molt positiva i altres activitats de tipus més lúdic (Quina, Playback, Dia del Llibre, Pícnic) que, de cara al **curs vinent** ens hem proposat fomentar. Cal dir que rebrem de bon grat els suggeriments i aportacions que se'ns facin i que per descomptat, aquells qui ho vulguin estan convidats a participar de manera activa dels esdeveniments que l'AMPA organitza.

Per damunt de tot, a l'AMPA del Far no volem deixar-nos portar pel pessimisme i la negativitat de la situació actual. Si una cosa ens ha ensenyat l'equip directiu, les mestres, els pares i mares i els alumnes de la nostra escola, durant aquest darrer curs és que amb l'esforç individual, la dedicació, la col·laboració i una gran dosi d'il·l·lusionisme podem aconseguir els objectius que ens proposem.

Us convidem a tots a seguir col·laborant en les activitats de l'escola i de l'AMPA, a donar suport a l'equip docent, a intentar superar possibles problemes amb imaginació i esforç i en definitiva, a participar activament de la vida escolar.

Gràcies a tots per la vostra col·laboració!

Junta Directiva AMPA El Far

ampaelfar@gmail.com

TAFLICI

Des del divendres 7 d'octubre el grup **taflic!** ha tornat a iniciar els assajos per preparar un nou curs atapeït de música. I és que el 2011 ha estat un any enfocat a perfilar i millorar un repertori de cançons populars i tradicionals que hem mostrat al públic assistent a les tres actuacions que s'han realitzat.

El 19 de març vam actuar a l'església de Palau de Sta. Eulàlia oferint un concert amb algunes novetats musicals. A l'estrena de versions com "El vol de l'home ocell" de Sangtraït¹, la cançó tradicional catalana "Els contrabandistes" o "Fent camí" d'Esquirols, s'hi van sumar alguns elements escenogràfics nous que aportaven dinamisme a l'espectacle. El públic ho va agrair aplaudint, demanant repeticions i, fins i tot, cantant. L'organització va obsequiar-nos amb una samarreta per cadascú.

Diumenge 12 de juny **taflic!** va actuar a l'església de la Mare de Déu del Mont, en el marc de la celebració del 125è aniversari del poema "Canigó", de Mossèn Cinto Verdaguer. Va ser una actuació molt emotiva per concloure

la feina feta durant el curs; a més, vam tenir la incorporació d'un contrabaixista i d'un percussionista i l'estrena de la versió "Noia de porcellana", d'en Pau Riba.

Per acabar, el 18 de juny a El Far, vam realitzar una petita col·laboració amb l'Orquestra de Cambra de l'Empordà. Després d'interpretar dues cançons sols, vam cantar un parell de temes, gairebé improvisats, amb l'orquestra: "La meva terra és el mar" (Lax'n'Busto) i "País petit" (Lluís Llach). Després va tenir lloc el seu "Concert Desconcertant".

Per aquest curs continuarem treballant amb aquesta quinzena de nois i noies que, ara cada divendres al vespre, volen continuar interpretant, cantant i, sobretot, aprenent. Si ens voleu venir a veure, us podeu mantenir informats dels concerts a la nostra pàgina del facebook o a www.taflic.tk.

¹ La versió la podeu veure i sentir a internet, a www.youtube.com.

Albert Massip

EL FAR UN LLOC IDEAL PER ESTUDIAR EL PAISATGE

Les mirades al paisatge són múltiples i infinites, tant des del punt de vista dels diferents professionals com des de les diferents postures ideològiques.

ICOMOS, l'any 1998, ja va organitzar a Amsterdam una reunió d'experts en patrimoni cultural i patrimoni natural per treballar una estratègia global sobre el paisatge i van arribar a un primer posicionament: s'entén el paisatge com una realitat percebuda en un context ampli de relacions, tant físiques, psicològiques, com espirituals, individuals i col·lectives, que implica una constant permutació entre ordre i caos, immobilitat i dinamisme, tradició i progrés, per adoptar una forma d'equilibri que es reflecteix al llarg de la història en múltiples creacions artístiques.

El concepte de paisatge ha anat evolucionant, sobretot en aquests últims trenta anys i més concretament en l'última dècada. Entre el Conveni Europeu del Paisatge de Florència 2000, per una banda, i la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de París 2003, per l'altra, el paisatge ha passat de ser la visió geogràfica d'un territori per arribar a ser un element conceptual i intangible.

L'adopció de l'acord del Conveni Europeu del Paisatge (CEP) en la reunió del Comitè de Ministres del Consell d'Europa a Florència l'any 2000 fa que a partir d'aquesta data el paisatge es converteixi en un tema que s'ha de debatre i consensuar amb els governs de tots els països de la Unió Europea que es comprometin a desenvolupar les seves corresponents lleis i reglaments. La definició que fa del paisatge el CEP en l'article 1a. és: "Paisatge fa referència a una àrea, tal com la percebi la gent, el caràcter de la qual és el resultat de l'acció i la interacció dels factors naturals i/o humans."

La convenció contempla expressament la relació entre paisatge i patrimoni, diu que el paisatge és un patrimoni preciós que ha d'ésser mantingut i gestionat i destaca que s'han de protegir els paisatges als quals les poblacions atribueixin un valor important pels seus significats culturals.

El poble d'El Far ubicat en mig de la plana empordanesa és un exemple de llibre per poder treballar i estudiar aquest concepte global de paisatge entès com un valor cultural.

És un encert que al darrere de l'església si instal·lés un mirador per gaudir de lapanoràmica, on cadascú pot admirar i contemplar l'horitzó que de ben segur interpretarà la seva mirada ben diferent de la persona que té al seu cantó.

On un sent les olors, l'altre presta atenció a la llum, un altre als colors...

El concepte de paisatge va intrínsecament lligat a la motxilla que cadascú porta d'experiències i vivències personals.

Per això, mai millor dit, que en això del paisatge tants caps tants barrets.

Maria Teresa Genís i Armadà

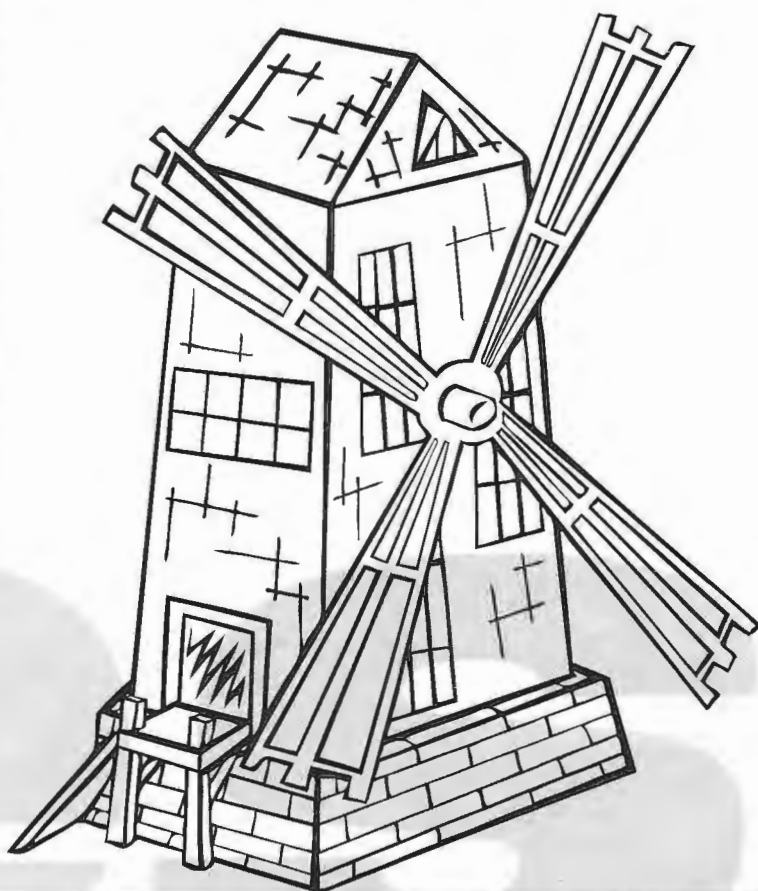

QUAN EL MOLINER DE LA TORRE NO VA VOLER PAGAR TALLEES A EL FAR (1677)

Quan l'Empordà es va convertir en frontera després del Tractat dels Pirineus (1659) i la guerra entre la monarquia hispànica i la monarquia francesa va sovintejar, les comunitats rurals van haver d'afrontar una forta pressió fiscal. Per ser precisos, una fiscalitat militar demanada i exigida pels dos exèrcits que vivien sobre el territori empordanès, a banda de les partides de miquelets, veritables bandolers, que aprofitaven la situació per lluitar al costat d'un exèrcit o de l'altre, però sempre vivint del territori. Les universitats, que era el nom que rebien els municipis en aquell moment, van haver de fer front a les demandes fiscals, primer demanant diner a crèdit (censals) a particulars a canvi d'un interès del 5% anual. A mesura que passava el temps i les universitats tenien dificultats per pagar els interessos i necessitaven aconseguir més diner a crèdit no trobaven creditors. Molts particulars, gent de posició, pagesos de mas i rics propietaris, hagueren de demanar crèdit en nom de les universitats. Les universitats ja no tenien qui els deixés diners. Com que la pressió fiscal encara es mantenia i calia anar retornant els capitals dels crèdits efectuats i també pagar els interessos, les universitats no van tenir cap altra sortida que imposar talles i redelmes sobre els veïns. Sovint, les talles s'imposaven sobre els veïns que no tenien terres, d'altres vegades la talla era el resultat d'una derrama imposada sobre totes les cases de la població. El redelme s'imposava sobre totes les terres del terme i era un quinzè o un vintè de la collita, de manera que una vegada feta la batuda, passava un col·lector encarregat de la recollida dels quinzens o vintens de les collites. La universitat, i sobretot la universitat pagesa, era, sobretot, una unitat contributiva. Una unitat d'iguals davant la imposició fiscal. Si tothom contribuïa com ho havia de fer, la càrrega era suportable, n'hi havia alguns, però, que al·legaven drets que els eximien d'haver de contribuir al comú. I aquí és on es troba un fet significatiu d'aquesta realitat fiscal que va succeir al molí de la Torre, quan el moliner l'agost de 1677 no va voler contribuir en la part que li corresponia a les talles imposades per la universitat del Far.

El molí de la Torre pertanyia al priorat de Santa Maria de Lladó. El moliner, Salvi Mitjà, diu seguir les directrius donades pel prior Josep Torrecabota, que estigué

al davant del priorat de Lladó de 1675 fins 1699, segons les quals els béns dels eclesiàstics estaven exempts de pagar tota mena de talles i impositons fixades pels òrgans seculars, i la universitat del Far n'era un. Estem en una societat d'Antic Règim en la qual l'Església, els eclesiàstics i també els seus béns gaudeixen de furs especials, un dels quals, i no pas dels menys importants, no haver de contribuir a la fiscalitat ordinària. La universitat del Far no pretenia anar contra aquest dret eclesiàstic, pretenia exclusivament que el moliner de la Torre contribuís com els altres habitants del lloc, no pas pel molí, sinó per les rendes generades de la molineria, que no devien ser poques. Sabem, perquè Pere Vayreda ho ha estudiat a *El priorat de Lladó i les seves filials* (1930), que les rendes provinents del molí de la Torre, juntament amb les de Borrassà, suposaven la part més quantiosa del priorat de Lladó. En la pretensió de la universitat del Far hi havia, doncs, l'objectiu que el moliner contribuís per allò que ell havia guanyat en l'exercici de la mòlta de cereals. Qui sap si tot de manera honesta.

Aquesta disputa entre la universitat i un particular que no vol contribuir no és estranya en una societat on l'exempció fiscal era buscada per moltes persones. El 9 d'agost de 1677, el prior Torrecabota obté lletres de la cúria eclesiàstica de Girona perquè el moliner de la Torre no sigui molestat i no sigui obligat a contribuir, amb l'argument que el moliner Salvi Mitjà no mena el molí pel seu compte, sinó que és un majordom del prior Torrecabota. Davant la negativa a contribuir, però, els dirigents del comú, que ho eren per un any, ho deixen en mans del batlle, l'agent senyorial encarregat de fer justícia. A El Far de batlles n'hi havia dos, el batlle del comte d'Empúries i el batlle del monestir de Sant Pere de Rodes. El batlle del comtat hi exercia la jurisdicció superior, el de Sant Pere de Rodes la inferior. Entre ells hi havia, també disputes, però ara no vénen a tomb. Aquí hi ha un conflicte jurisdiccional: la jurisdicció eclesiàstica contra la jurisdicció baronial. Un conflicte derivat de la fiscalitat que posa d'evidència la força del comú davant el particular que es vol diferenciar de la resta.

Els cònsols de la universitat del Far insten el batlle a que porti a terme l'execució dels béns del moliner a fi de contribuir a la part que li corresponia. I així es fa, el 26 d'agost de 1677, el batlle es presenta, acompanyat de molta gent del lloc, que actuava de testimoni i que recolzava plenament l'actuació, al molí de la Torre i s'emporta, en penyora, el que hi troba: un sac de blat i una burra. El fet és explicat per un testimoni que val la pena transcriure en la seva integritat perquè expressa plenament els arguments de les parts.

“Varen arribar allí en dit molí y casi en lo mitg del die los cònsols de dit lloch de Alfar y junt ab ells també lo tal Suro, batlle de dit lloch, ab moltes altrs persones que anaven ab ells, y en arribant en dit molí varen demanar a Salvi Mitjà, moliner, habitant en dit molí, y topant-lo li demanaren si volia pagar, y lo tal Mitjà, moliner predit, leshores los va respondre que ell no entenia pagar-los ninguna talla endarrerida,

ni del temps que lo molí havia estat inhabitat, que primer no hagués dat part y rahó al senyor prior de Lledó com a amo de dit molí. Y en açò aleshores los dits batlle y cònsols respongueren de què ells no se curaven de demanar las tallas al dit senyor prior, sinó que las demanaven a ell com a arrendador que-s trobave en dit molí. Y leshores dit Mitjà, moliner predit, los respongué que ell no era arrendador de dit molí, sinó que ell habitava allí com a majordom de dit senyor prior. Y tingudes estas rahons, lo dit batlle, ab un altre home, se'n pujaren dalt en la sala al capdemont de la escala de dit molí y de allí se'n varen aportar un sach ab alguns sis cortans de blat que hi havia dintre, lo qual sach varen destapar y varen ensenyar lo tal blat que era dintre de dit sach als demás qui eren allí presents y luego varen fer aprehensió de una burra de pèl ros”.

No sabem com acaba el conflicte, perquè el procés a la cúria eclesiàstica de Girona no té sentència. Tant se val, el que queda clar d'aquest fet és la força de la comunitat pagesa davant els que es volen eximir del pagament d'una imposició que ha estat decidida i acordada pel consell de la universitat, és a dir, pels caps de casa aplegats en assemblea de veïns. El moliner de la Torre anava contra aquesta decisió comunitària, contra la igualtat contributiva. És això que es vol penalitzar, tant li fa si el Dret està del seu costat o no, tant li fa si gaudeix del fur eclesiàstic; a ulls dels veïns, el moliner és un veí del lloc que es guanya bé, o molt bé, la vida amb la mòlta de cereals i que, tot i això, es vol significar per la seva diferència. La presència de veïns del Far recolzant l'actuació dels cònsols i del batlle, i donant publicitat al fet, s'explica com una actitud defensiva de salvaguarda dels interessos del comú dels veïns. És la decisió general, acordada en assemblea, allò que qüestiona el moliner de la Torre, és això que es vol evitar amb aquest penyorament.

—Père Gifre Ribas

GUSTOS, COLORS, AROMES... UN ARC DE SANT MARTÍ A EL FAR D'EMPORDÀ

Hola Amics:

A l'abril va fer un any que Can Tuies va començar a treballar el món del pa de pessic, dels bunyols i de les magdalenes. Després de tant treballar ha arribat el moment d'ampliar l'activitat i els mercats.

Can Tuies ha iniciat un nou projecte: el món de les melmelades amb la marca: "El Rebost de l'Empordanet®" que ofereix un ampli catàleg de sabors: melmelada de Mango amb Maduixa, la de Kiwi, la de Préssec amb Anís Estrellat, i totes aquestes sense sacarosa. També elaborem una exquisida i delicada Melmelada de Tomàquet amb Alfàbrega fresca, per acompanyar els recuits; una de Ceba amb Panses i Garnatxa de l'Empordà per acompanyar el foie mi-cuit. Però la reina de totes les nostres melmelades és la de Pebrot Escalivat amb Herbes de Provença i Vermut de Reus, una melmelada acolorida i amb una gran explosió de sabors dins de la boca que no us deixarà indiferents, per acompanyar carns crues, embotits i anxoves. També juguem en el món de la fantasia amb les nostres llàgrimes, un producte dolç i transparent ple de gustos i colors.

Can Tuies ha crescut i ja té més comença a vendre a l'engròs, però la província de Girona ni el servei als venir a comprar els nostres productes motiu que hem estrenat un nou alimentària sense oblidar la higiene i Així doncs, mantenim un petit espai vostres encàrrecs. I tot això gràcies lluita del dia a dia i les ganes de fer

Som conscients que tot això no hagués estat aprofitem per agrair-vos ens heu demostrat així com constructius que ens han força, esperança i alegria per noves al llarg d'aquest Gràcies

d'un any. Ara és una petita indústria que no oblidem algunes fires d'artesania de nostres veïns. Treballem perquè pugueu directament a casa nostra. I és per aquest obrador. Un espai destinat a l'artesania la seguretat que cal oferir en alimentació. on podeu venir personalment a recollir els a la il·lusió que posem en fer la feina, la les coses ben fetes.

sense el vostre recolzament possible. És per això que vivament la confiança que tots els vostres comentaris ajudat a tirar endavant amb haver pogut fer tantes coses 2011.

Carmen Díaz

DE CAPILEIRA A EL FAR D'EMPORDÀ

A finals dels anys cinquanta, principis dels seixanta, Catalunya va experimentar una important onada d'immigració del sud d'Espanya. Andalusia va ser una de les comunitats autònomes on es va fer més difícil subsistir durant el període de la postguerra. Al nostre poble va arribar durant aquest període un important nombre de famílies a la recerca de noves oportunitats i millora econòmica; cognoms com Pavón, Pacheco, Murillo, Garalut, Montoro...es van fer ben aviat familiars entre els cognoms autòctons de tota la vida.

En José Garalut i en José Montoro, tots dos originaris del poble granadí de Capileira, conserven l'accent dels alpujarreños, un accent andalús tancat que sovint es fa difícil de seguir. Tot conversant amb ells ens han rememorat la seva arribada a Catalunya a finals dels anys cinquanta i han anat desgranant els seus records d'infantesa i joventut.

En José Montoro Vázquez va néixer a la calle del Trabuco de Capileira el dia 24 de desembre de l'any 1929. Era el més gran de cinc germans i la seva família era arrendatària del Cortijo de Don Luis Pérez. Com la majoria de les famílies del sud d'Andalusia vivien de les feines del camp, guardaven vaques, tenien cabres i també ovelles. Tant el bestiar com les terres eren dels amos i ells es limitaven a menar la propietat i tenir cura del bestiar. "Capileira era ple de noguers i castanyers i una terra de regadiu important. Jo no vaig anar a escola. Ja el primer dia no em vaig entendre amb el mestre i vaig plegar. No sé llegir ni escriure i amb prou feines sé signar". Montoro recorda que portaven el blat al molí i després amb la farina obtenien el pa que es coïa en els nombrosos forns de la localitat. "Durant la Guerra Civil el pare portava combois de menjar i subministres als fugitius que s'amagaven a la sierra granadina. Durant la postguerra vam passar molta i molta gana. **¡Hambre a boquetazos!**" -afegeix en Montoro.

El cinc de gener de l'any 1955 en José Montoro es va casar a Capileira amb l'Antonia Garalut (germana d'en José Garalut). El matrimoni va tenir dos fills. Quan el segon començava a caminar van decidir venir a Catalunya. En Montoro tenia vint-i-vuit anys. El seu primer destí va ser Cornellà de Terri i hi va

En José Montoro durant el servei militar

venir amb un seu cunyat però s'hi va estar només un parell de mesos. Pels volts de Pasqua va arribar al Far i es va establir a can Sala. Ben aviat va començar a treballar com a peó. Des de llavors han passat més de cinquanta anys. "Només he tornat a Capileira en comptades ocasions, pels enterraments dels meus pares i alguna festa familiar".

En José Garalut Rodríguez va ser el més gran de quatre germans. Va néixer al barri del Perché a Capileira el 5 d'octubre de l'any 1927. Els seus pares es dedicaven al conreu de les terres i eren arrendataris. Munyien les poques cabres que pasturaven i tenien quatre vaques, una de les quals encara recorda que es deia Golondrina. En Garalut va anar a escola fins als quinze anys i recorda com en temps de guerra el seu pare es va haver d'amagar durant quinze dies en un barranc i ell era l'encarregat de portar-li el menjar a la tarda. "Si els revolucionaris l'haguessin trobat l'haguessin executat. Dos anys després d'haver acabat el conflicte el pare es va

morir de càncer i amb catorze anys vaig haver de fer-me càrrec de la família” -comenta en Garalut.

Les pèssimes condicions de treball i la falta de menjar van fer que decidís emigrar a Catalunya amb el germà petit. “Vam marxar de casa més pelats que un xino. Portàvem només deu duros a la butxaca i quan vam arribar a Lleida vam llogar una casa on no teníem res de res. Dormíem a terra i no teníem res per abrigar-nos fins que ens van donar tres mantes. Ens van llogar com a jornalers. Havíem de fer, com a mínim, cent forats al dia on es plantaven pins. Si no arribàvem a aquesta quantitat no cobràvem. Tots els forats que fèiem de més ens els pagaven una mica més però el nostre sou era tan miserable que no en teníem ni per menjar. Vam passar molta gana i van ser temps molt durs. Més tard vam treballar en un sorral. Carregàvem a palades camionetes de grava blanca. La nostra situació va arribar a ser tan extrema que recordo tres dies en què vam subsistir amb pa i una arengada. L'alcalde del poble ens va cridar i ens va fer caritat. La veïna que vivia a sota de casa nostra de tant en tant també ens donava verdura i el que podia”. -detalla en Garalut.

Els germans Garalut es van estar dos anys a Lleida. Un dia en José va decidir que aniria a Barcelona a treballar. Va agafar la bicicleta i a les quatre del matí va enfilat carretera cap a Barcelona. Va arribar a la Plaça d'Espanya de la ciutat comtal a les onze del

vespre. A partir de llavors es va dedicar a l'estraperlo del tabac procedent de València. “Venia farcellets de puros petits als bars del barri Xino. Allà em vaig recuperar i vaig començar a guanyar diners de debò fins que ho vaig haver de deixar perquè m'haguessin enxampat”. -puntualitza en José.

A Barcelona no s'hi va estar més d'un any. Tot seguit va marxar cap a l'Empordà i es va instal·lar a El Far. El seu primer treball va ser a la bòbila d'en Carreres a Figueres. Però la feina que més ha fet ha estat la de paleta. “Vaig treballar temps amb en Ferran Jordà fins que em vaig jubilar” -afegeix.

Una vegada establert al poble en José va portar la seva mare. Mentre ella va viure, cada any a l'estiu anaven de vacances a Capileira per veure la família i obrir la casa que tenien allà. D'això ja en fa més de trenta anys i la mare és enterrada a El Far.

En finalitzar la xerrada, els pregunto si se senten catalans i no dubten ni un moment quan em diuen que, ells són catalans des de ja fa molts anys, han arrelat la seva família aquí i aquí han construït la seva llar. Afegeixen que no tornarien per res a viure al seu lloc d'origen. “Som nascuts a l'Alpujarra però Catalunya ens va acollir molt bé”.

Rosa Maria Moret

Cada tarda, en José Garalut i en José Montoro es troben al banc de ca l'Angelina per fer petar la xerrada i prendre la fresca quan fa bon temps. Com la majoria de la gent que va haver d'emigrar a la recerca de millors condicions de vida, la seva vida no ha estat gens fàcil.

NOMS, RENOMS I MALNOMS DE LES CASES D'EL FAR D'EMPORDÀ

Com us vam dir a la revista anterior, volem tornar a publicar la història del nom d'algunes cases més del poble.

Ens agradaria molt poder-ho fer a cada exemplar de la revista FARUS i és per això que tornem a demanar la vostra col·laboració i ajuda. Tothom qui hi estigui interessat, ens pot fer arribar durant tot l'any, la informació que tingui sobre la procedència del nom de casa seva.

Us donem les gràcies a tots per endavant.

CAN CALÓ

Carrer Figueres número 2. Veïnat de l'Oлива.

Habitants actuals: Emília Quintana Cabanyó, vídua de Rafael Pascual Salacruch, Joan Urefia Bartrina i Ester Pascual Noguer.

De la procedència de la família hi ha documentació de l'any 1845 quan en Narcis Bardem menestral del poble d'El Far d'Empordà, compra una finca. Aquest va tenir un fill, en Joaquim Bardem, que va casar-se amb Dolors Bayés i van tenir una filla l'Agustina, que va casar-se amb en Rafel Salacruch Saurí. Aquests van tenir dues filles, la Trinitat i la Justeta. Aquesta primera era la pubilla i es va casar amb en Josep Pascual Alsina, que provenia de Borrassà i feia de mosso en una casa d'El Far d'Empordà.

El Juliol de 1935 en Josep Pascual Alsina va comprar la casa actual, que anteriorment havia sigut d'en Miquel Porciola i Prats.

De la procedència del mot Can Caló, no s'ha trobat cap documentació, però, segons la paraula de la gent del poble, tenia relació amb la calor que feia a l'era durant el temps de batre, ja que ho feien a l'hora del sol. A l'era

de la casa no hi tocava gens l'aire, així va ser com van començar a dir: Anem a batre a Can Caló.

Ester Pascual

“Nota de la redacció: L'Emília és qui ha explicat la història a la seva néta. Malauradament l'Emília ens ha deixat (†) octubre 2011. Agraïm a l'Ester i a la resta de la família la seva col·laboració i expressem el nostre més sincer condol.”

EL MOLÍ DE BAIX

Habitants actuals: Niceto Carbonell Casellas, Rosa Malé Cornellà, Francesc Carbonell Malé, Laia Carbonell Renart i Esther Renart Prat.

El Far havia estat, al segle XIX, un poble de molins. N'hi havia cinc i s'arregleraven en diferents trams de l'ara gairebé desaparegut rec de Molí, en aquest ordre: molí de la Torre, molí d'en Grau, molí de Baix, molí del Pi i molí de la Garriga. El rec de Molí conduïa l'aigua d'un molí a l'altre de manera que l'aigua de les basses es reutilitzava i quan en un molí havien acabat la mòlta, l'aigua arribava al següent molí per començar a moldre de nou, i així successivament.

La història del molí de Baix des que el van comprar en Rafel Cornellà Bramon i la Magdalena Ferrer Bruneli, els avis de la Rosa, me l'han explicat en Niceto i la Rosa perquè –per a mi, que vinc de fora– en el meu record només hi ha l'àvia Maria, una dona íntegra, treballadora i valenta que va ser l'ànima del molí de Baix fins que va morir l'any 2002, i sospito que des de molt jove.

El molí de Baix, com els altres molins del terme, deu el seu nom a la feina que s'hi feia: moldre el gra. L'última persona que havia utilitzat el molí per a aquesta feina va ser en Pep Moliner, però quan els avis de la Rosa el van comprar a en Jaume Aupí l'any 1928, el molí ja no funcionava com a tal tot i que encara estava parat per fer-lo servir. Malgrat que no se sap quin any es va construir el molí de Baix, al teulat de la casa encara hi queda alguna teula del 1883, cosa que sembla evidenciar que el molí es devia construir a les últimes dècades del segle XIX.

Molí de Baix, 1943

En Rafel i la Magdalena, que feien de pagesos i venien del mas de l'Urtús de Garriguella, van habilitar el molí com a casa pairal: vivien a dalt i el que havia estat la planta baixa del molí els servia per guardar-hi les eines i tenir-hi el bestiar (vaques, cavalls, oques, ànecs, gallines...). En aquella època, el molí era força petit i a banda d'aquesta construcció només hi havia una cabana; per això, havien de tancar el ramat que tenien en un corral de l'Oliva.

Amb els anys, el molí de Baix s'aniria ampliant i el camí que menava a l'antic molí es va anar desplaçant. De tota manera, encara es conserva una part de l'antic camí, empedrat amb pedres de riu.

En Niceto recorda que el rec de Molí, al pas de les Moles –prop del molí de Baix– feia un desnivell i s'aprofitava el saltant d'aigua per esmolar els ganivets. Des d'aquest saltant, l'aigua arribava al molí de Baix, on van construir una mena de resclosa que els permetia tenir aigua per abeurar el bestiar i per rentar la roba.

Una de les filles d'en Rafel i la Magdalena, la Maria Cornellà Ferrer –que havia arribat al molí de Baix amb els seus pares i les seves germanes quan tenia dotze anys– es va casar amb en Miquel Malé Roca i van continuar fent de pagesos menant les vaques, el ramat i conreant la terra.

Al molí de Baix, com a tot arreu, també van haver de viure la Guerra Civil, però tot i tenir els homes al front, l'àvia Maria va tirar endavant i, com que tenien bestiar, no els va faltar el menjar. Alguns anys després, al 1943, es va construir una casa nova, enganxada a l'antic molí i, mica en mica, van anar traient el bestiar de sota casa.

Més tard, la Rosa es va casar amb en Niceto de can Caixas i, com havia fet l'àvia Maria, van continuar la tradició familiar.

Finalment, el 1982, en Francesc –el fill petit d'en Niceto i la Rosa– va decidir que ell també volia fer de pagès, van construir una granja nova i va continuar amb les vaques. És per això que en Niceto i la Rosa diuen que al molí de Baix sempre hi ha hagut vaques, després que deixés de ser molí.

El nom, però, es conserva i, amb la Laia, ja són cinc les generacions que han habitat el molí de Baix.

Esther Renart

UN IMPORTANT ENCÀRREC FET A L'ESCUPTOR I DAURADOR JOAN CARRER L'ANY 1802

Arxiu Comarcal Alt Empordà

L'existència d'una església parroquial a El Far, bisbat de Girona, està documentada ja a mitjan segle X. Sant Martí del Far és una església fortificada d'una nau amb absis de planta rectangular, més ampla que llarga. Emplaçada al punt més alt del turó de El Far, i formà part, del castell que Ponç Hug IV d'Empúries féu aixecar el 1299, del qual degué ser la capella durant un temps. L'església ha arribat als nostres dies en molt bon estat de conservació. Només la sagristia, al costat meridional de l'absis, bastida amb carreus procedents del mur romànic, és un afegit parasitari digne d'esment. Cal assenyalar l'existència d'un cor a l'interior, a l'extrem de ponent, i de dos espais per a col·locar altars a cada costat de la nau, fets rebaixant els murs. A la banda de migdia de l'absis fou adossada una sagristia.

La posició estratègica del lloc degué motivar que el castell servís per a finalitats bèl·liques fins entrat el segle XIX. L'any 1794, durant la Guerra Gran, les tropes espanyoles comandades pel general conde de la Unión, manà fer-hi obres de fortificació, però poc després fou ocupat pels francesos. Fou tornat a ocupar en temps de la Guerra del Francès, fins que caigué davant un atac de les tropes napoleòniques, que hi romangueren fins al 1814, data que segurament va representar la destrucció definitiva del castell. Entre aquestes dues ocupacions militars, tan seguides en el temps, hi hagueren pocs anys en què s'intentà refer la vida quotidiana i tornar el culte amb normalitat. I, és dins d'aquest context on s'ha de situar un important encàrrec d'obra fet a l'escultor i daurador, Joan Carrer de 56 anys, juntament amb Llorenç Llorens de 55 anys, mestre paleta, ambdós figuerencs; en concret, apòrtem una escriptura notarial signada a la notaria d'Antoni Gorgoll de Figueres, el dia 27 de gener de 1802¹ en què es transcriu el compromís de realització d'unes obres necessàries, atès que ... *haviendo visto y reconocido*

¹ ACAE. Notaria de Figueres. *Manual de las escrituras públicas* d'Antoni Gorgoll, núm. 60. f. 94r - 96v.

aquella, han hallado y visto que dicha Iglesia, eo sus edificios, de resultas sin duda de la pasada guerra con la Francia, se halla muy derrotada y destruida, faltada de altares, o retablos de escultura, puertas del coro, campanario, del tejado y sacristía, cómodas y armarios de ésta, confesionarios y demás... derrotada la bóveda y tejado y nave de dicha Iglesia, paredes de ésta y del sementerio con su escalera. Tot seguit el document notarial recull un ampli i detallat memorial de tots els arranjaments que els dos contractants es comprometien a portar a terme per una xifra econòmica bastant alta, de 3.498 lliures per a l'escultor i 1385 lliures per al paleta, que juntes sumaven prop de cinc mil lliures que pagarien íntegrament els obrers² de l'obra de l'església de Sant Martí.

L'escultor i daurador Joan Carrer assumí l'encàrrec per escrit de fer entrega de:

- . L'altar major, amb l'escultura i la dauració compresa: 1380 lliures
- . Quatre retaules petits que es col·locarien a les quatre capelles, amb l'escultura i la dauració incloses: 1600 lliures
- . Un púlpit o trona de fusta que havia de ser pintat: 40 lliures
- . Quatre portes, una per a la sagristia, el cor, el campanar i la teulada: 24 lliures
- . Dues portes d'armari per a la sagristia: 30 lliures
- . Un armari de fusta per estatjar la roba i les joies de l'església: 15 lliures
- . Calaixeres de fusta per a la roba de l'església: 75 lliures
- . Dos confesionaris: 20 lliures
- . Una tapadora per a les fonts baptismals i una taula per posar el pa beneït: 25 lliures
- . Un faristol i bancs per al cor: 27 lliures
- . Un tabernacle de fusta amb la dauradura inclosa: 75 lliures
- . Una urna ornamentada: 50 lliures
- . Finestres amb vitralls: 30 lliures

² Un obrer d'una obra parroquial és un encarregat de l'administració d'una confraria o altra institució religiosa o benèfica.

. Cinc astes de fusta per a les banderes; i per a la creu, vares de fusta, dos bordons³ de fusta:

15 lliures

. Una arca per posar les almoines i el fèretre de fusta:

20 lliures

. La roda de fusta de les campanetes:

36 lliures

. Cinc làmpades de llautó per als altars:

30 lliures

. Bancs de fusta per al batlle, regidors, síndic i obrers de l'església:

50 lliures

. Un quadre que havia de tenir pintades les ànimes del purgatori, ja que s'havia de fer servir durant els novenaris:

36 lliures

El paleta o mestre de cases Llorenç Llorens es comprometé a fer:

. La rebaixa del presbiteri, enrajolar-lo i fer-hi grades:

300 lliures

. La rebaixa de la sagristia, enrajolar-la i recompondre les parets, la volta i la teulada:

170 lliures

. L'enrajolament de la nau de l'església i dels altars o capelles, i emblanquiment de totes les parets:

175 lliures

. La construcció d'una pica per a l'aigua beneïda:

30 lliures

. La construcció d'una balaustrada per al cor:

60 lliures

. La recomposició de la teulada de tot l'edifici:

400 lliures

. La recomposició i la refeta del campanar:

130 lliures

. La construcció de les parets del cementiri amb les escales incloses:

120 lliures

Les dades biogràfiques que podem aportar sobre l'escultor i daurador Joan Carrer de Figueres són molt minses i només podem dir que l'any 1835 va morir un suposat parent seu, també escultor i daurador anomenat Serafí Carrer de Figueres, del qual només

³ Un bordó és un bastó llarg que sosté el pal-li.

sabem de la seva existència⁴, a l'igual que de Silvestre Carré, pintor de la capital altempordanesa citat en una escriptura el 1826 i Esteve Carrer citat el 1802, també com a pintor de Figueres. Deduïm que tots eren membres d'una important nissaga d'artistes afincats a la nostra comarca i que mereixerien un estudi monogràfic.

Aquests tipus d'encàrrecs d'obres que es feien tant per a construcció com per a reformes d'edificis públics i obres d'art eren sempre regulats amb molt de detall per contractes que s'elevaven a instrument públic, mitjançant una escriptura notarial. Curiosament queda perfectament fixat el preu per sufragar aquests treballs de refeta de l'església del Far, però no els terminis de pagament, situació que no era gens habitual, ja que normalment s'abonaven conforme s'anaven fent entregues parcials de l'encàrrec. Com era costum, els materials de construcció –fusta, ciment,...– restaven inclosos en el preu de l'obra, situació que representava que els contractants havien de descomptar com a despeses del total cobrat.

Aquest document tan interessant de la refeta dels altars, la sagristia, el cor, el campanar i el cementiri de l'església parroquial de Sant Martí del Far d'Empordà del 1802 ens serveix per datar amb precisió una de les possibles transformacions i obres menors que, amb major o menor fortuna, amb el pas del temps també han passat a formar part del conjunt arquitectònic parroquial, encara que no podem afirmar que totes aquestes reconstruccions es portessin a terme, situació a més combinada amb l'esclat de la Guerra del Francès on es tornaren a patir seriosos danys materials a l'edifici.

Erika Serna Coba

⁴ César MARTINELL. "Dos notas de arte figuerenses" a *Canigó*. Figueres, núm. 70 (1959), pàg 7.

Signatura autògrafa de l'escultor

LA MARIA I EN PERE DE CAN SANS

La Maria Sudrià Estarriol i en Pere Campmol Barnada de can Sans fa més de seixanta anys que són casats i viuen a l'Oliva.

En Pere Campmol va néixer el 17 de febrer de l'any 1923 a can Vilà de Vilaritg. A l'edat de cinc anys la família es va traslladar al mas Rodella de Vilanant i és d'aquí on en Pere guarda els seus records d'infantesa i joventut. Els seus pares, en Pere i la Maria, van tenir un total de deu fills (quatre noies i sis nois), dos dels quals van morir a la guerra. En Pere, va ser el vuitè fill i des de ben jovenet va haver de posar-se al front de la casa familiar des que el seu pare va morir durant el conflicte bèl·lic.

“Només vaig anar un parell d'anys a escola. Just per saber escriure, signar i aprendre les quatre

En Pere als anys quaranta La Maria als anys quaranta

operacions bàsiques. Érem els masovers del mas i vivíem de les tres o quatre vaques que teníem, un parell de mules per treballar, l'hort i, sobretot, de la venda d'ous, gallines, oques, ànecs i conills. Cada dijous anàvem a mercat a Figueres amb el carro ben carregat per fer parada al carrer Vilafant on veníem l'aviram i els ous. Les circumstàncies familiars van fer que ja a l'edat de catorze anys m'hagués de posar al front de la casa i ajudar a la meva mare. El meu germà més gran era a la guerra i el pare havia mort. Mai vam arribar a conviure tots els germans a casa. Els més grans ja eren casats i s'havien espavilat. Ens vam quedar els més petits. Eren temps difícils en els que havíem de treballar per sortir endavant”.

La Maria Sudrià va néixer el 13 de febrer de l'any 1922 a cal Rei de Cistella, una casa que actualment ja no existeix. Els seus pares, en Quim i la Carme,

eren masovers i van tenir un total de quatre fills, dos nois i dues noies. Tant el seu pare com la seva mare eren jornalers a can Figa de Vilaritg i la Maria, ja a l'edat de dotze anys hi anava també de jornalera a collir olives. Dos anys més tard es va posar a servir a Castelló d'Empúries i fins que es va casar va anar a servir a diverses cases. Fins i tot va estar quinze dies a Madrid per tal d'acompanyar a la mestressa de la casa on treballava, l'únic viatge llarg de la seva vida.

En Pere i la Maria es van conèixer al ball de Vilanant de jovenets, però no va ser fins que en Pere va tornar del servei militar que no van començar a festejar. El festeig va durar poc, un any i mig com a molt, i l'any 1948 es van casar a l'església parroquial de Cistella a les cinc del matí de les vigílies de la diada de Sant Pere... Sortint de la cerimònia van esmorzar a casa de la Maria a Cistella i, tot seguit, es van instal·lar a can Sans del Far. No hi va haver ni viatge de noces, ni regals ni grans festes. “En aquella època no teníem ni cinc cèntims! Vam marxar de casa amb quatre mobles que ens van donar i vam començar de zero” –diu en Pere.

Un any després del casament va néixer l'únic fill de la parella, en Martí. “El nom de Martí li vam posar en record d'un germà d'en Pere que havia mort a la guerra” –apunta la Maria.

El mas de can Sans era propietat del metge Brusés i de l'advocat Sans. La jove parella serien els masovers de can Sans durant vint-i-cinc anys, d'aquí que actualment tothom els conegui amb aquest sobrenom. Tenien un hort, unes vint-i-cinc vaques, porcs, conills, aviram i menaven els camps que el mas tenia en propietat tant al Far com a Fortià.

La Maria sempre va portar les regnes de la casa fent de mestressa i encarregant-se del bestiar; les vaques, els conills i els porcs. En canvi, en Pere era qui menava els camps i la propietat. A més, va treballar durant molts anys a can Moné de Vilasacra, als canyissars. “Fèiem canyissos i bruc. Carregàvem molts camions que després s'exportaven cap a França. La feina era dura. Es tractava de pelar, esquerdar i carregar camions de canyes”. –ens diu en Pere.

La jove parella acabats de casar

La vida de la Maria i en Pere va anar transcorreguent sempre de caps a la feina; “matàvem dos porcs a l’hivern i ens proveïem de carn per tot l’any. El transcurs de l’any venia marcat per les estacions i la feina del camp. Poc a poc i treballant sempre, vam anar fent niu i, quan vam poder... *a fuita!* Ens vam

comprar la casa on actualment vivim. Ja se sap que això d’anar a mitges mai és del tot teu i teníem clar que algun dia volíem tenir quelcom nostre”. –afegeix en Pere.

Quan els demano si ha canviat gaire la vida al poble em contesten “Oh i tant! Però per bé. Les cases ara estan més arreglades, tot fa més goig, és tot molt diferent. Abans gairebé tothom vivia de l’agricultura. Al Far hi havia hagut dues botigues i un estanc. Celebràvem les festes majors amb grans àpats on hi convidàvem els parents. Normalment fèiem rostit i platillos amb bolets. Ara tot això s’ha anat perdent”.

“Ara que podem córrer (en Pere encara té carnet de conduir), no ens falta de res. Sempre que ens convé anem a proveir” –comenta en Pere. La Maria em confessa que fa anys que no va a Figueres. “Jo estic molt bé aquí a casa, m’agrada cuidar-me del pati i de les flors, és la meva distracció. En Pere, en canvi, li agrada anar més cap a l’oliveta i l’hort. Potser si jo no em maregés tant, podríem anar d’excursió o viatjar, però no som de sortir gaire”. –afegeix la Maria.

Quan marxo, després d’una hora de conversa, els demano el secret per aguantar tants anys junts i la Maria em respon: “Sens dubte el secret està en estimar-se, no? ... perquè si no fos així haguéssim patit molt, no et sembla?”

Rosa Maria Moret

La Maria i en Pere amb els seus besnéts Arnau i Guillem.

EL JURAT POPULAR

Des de l'aprovació, l'any 1995 de la llei orgànica del Tribunal del Jurat, s'han produït a l'Estat espanyol innumerables casos d'enjudiciaments per aquest sistema que es troba present a la Constitució Espanyola de l'any 1978.

No tots els casos que es donen a la nostra societat són susceptibles de jutjar-se mitjançant aquest sistema, si no que raons de caràcter jurídic i/o econòmic han portat a la pràctica (i en aplicació de la mateixa llei) a reduir la teòrica participació dels ciutadans en l'enjudiciament penal, i ha portat a eliminar del coneixement per part del Tribunal del Jurat a unes determinades figures delictives. Aquestes raons són bàsicament dos com ja s'ha dit anteriorment: una és per la complexitat de determinades conductes descrites al Codi Penal que farien de dificultosa comprensió i en conseqüència enjudiciament a persones que no són versades en temes jurídics; i l'altra raó és merament econòmica doncs constituir qualsevol institució pública com és aquesta, produeix una despesa econòmica important i l'enjudiciament d'un cas mitjançant Tribunal del Jurat no s'escapa a aquest *handicap*. Aquestes limitacions vénen essent acceptades per la generalitat de països amb Jurat, tot i que en alguns casos se'ls reconeix una competència molt àmplia però en cap cas totes les conductes delictives es resolen mitjançant aquest procediment.

El veredictes del jurat espanyol és motivat, o sigui que els jurats estan obligats a expressar els elements de convicció sobre els quals han fonamentat la seva decisió, no essent d'aquesta manera el sistema clàssic de jurat pur en el que no es fonamenta la decisió si no que es limita a contestar amb un concís "culpable" o "no culpable". El jurat espanyol pot formular preguntes a l'acusat, testimonis o pèrits a través del Magistrat-President cosa que també s'allunya de l'essència del model tradicional en el que els jurats s'han de limitar a escoltar i veure el que passa durant la vista. Una altra de les peculiaritats del nostre particular sistema de Jurat és que intervé durant la Fase final de la instrucció del cas i no només en la vista oral com el jurat pur tradicional, cosa que fa que els tècnics jurídics (Jutges, Advocats, i inclús els Fiscals) no estiguin molt per la labor de deixar entrar a furgar en els detalls d'aquesta instrucció. En el dret anglosaxó la instrucció dels processos judici-

als la exerceix un òrgan diferent al dret romà nostre (Jutge - Fiscal) i el que s'ha pretès amb aquesta llei del jurat és fer una barreja que no ha sortit molt ben parada de cara als juristes, tot i que com a pirueta política va néixer amb certa normalitat.

Ara començarem a intentar explicar què és o en què consisteix aquest sistema d'enjudiciament que si més no, tothom ha vist alguna vegada a les pel·lícules americanes, tot i que el sistema judicial anglosaxó difereix en gran mesura de l'uropeu de tradició romana que tenim a l'Estat espanyol.

En primer lloc passarem a enumerar els tipus de delictes que poden ser atribuïts a un Tribunal de Jurat:

- 1.- Delictes contra les persones (només homicidi i assassinat).
- 2.- Delictes comesos per funcionaris públics en l'exercici de les seves funcions com a tals (suborn, malversació, infidelitat en custòdia de documents, etc).
- 3.- Delictes contra l'honor (calúmnies i injúries).
- 4.- Delictes contra la llibertat i la seguretat (amenaces i incendis).

Dintre d'aquest ventall de delictes, per exemple, no tots s'hauran de dirimir per aquest procediment, si no que només ho seran d'aquesta manera aquells que estiguin en l'àmbit de les Audiències Provincials, és a dir aquelles conductes que per als autors de les mateixes els hi pugui suposar unes penes de presó elevades, o també en l'àmbit dels Tribunals Superiors de les Comunitats Autònomes o Tribunal Suprem per als casos d'aforats, alts càrrecs o personalitats.

El Tribunal del Jurat està format per un President que serà un Magistrat de l'Audiència Provincial que conegui el cas i per nou persones més (més dos suplents que també hauran d'assistir a la vista oral), els quals hauran d'emetre un veredictes de provat o no provat el fet justiciable que el President hagi determinat, així com també determinaran la culpabilitat o no culpabilitat de cada acusat per separat en la participació dels fets en cas d'haver-ni més d'un. El President dictarà sentència i imposarà la pena i/o mesura de seguretat per l'acusat i la conseqüent responsabilitat civil accessòria.

Els components del Jurat seran retribuïts (aproximadament amb 75 € diaris més indemnitzacions per

dietes, trasllats, allotjament, etc.), és un deure inexcusable de caràcter públic i personal (semblant al ser membre d'una mesa electoral).

Els requisits per formar part d'un jurat popular són els següents:

- 1.- Ser espanyol i major d'edat.
- 2.- Trobar-se en ple exercici de l'exercici dels drets polítics.
- 3.- Saber llegir i escriure.
- 4.- Ser veí de qualsevol dels municipis de l'àmbit de la província on s'hagi comés el delictes.
- 5.- No trobar-se impedit física o psíquicament pel desenvolupament de la funció.

No poden ser jurats els condemnats per delictes dolós, els processats i els acusats en procés obert, ni els suspensos del seu càrrec públic per un procediment penal.

Tampoc poden ser jurats:

- 1.- El Rei i els membres de la família reial.
- 2.- El President del Govern, Ministres, Secretaris d'Estat, Directors Generals i altres alts càrrecs públics.
- 3.- Els Presidents de les Comunitats Autònomes i els Consellers.
- 4.- Diputats de qualsevol cambra i els Senadors.
- 5.- Jutges i Magistrats, Fiscals, Secretaris Judicials, Forenses i personal de l'administració de Justícia.
- 6.- Defensor del Poble.
- 7.- Lletrats en actiu.
- 8.- Membres de les Forces i Cossos de Seguretat i els funcionaris de presons.
- 9.- Alts càrrecs Diplomàtics.

Com a excuses que es poden al·legar per no formar part d'un Tribunal de Jurat podem trobar les que la pròpia llei diu i són les següents:

- 1.- Els més grans de 65 anys.
- 2.- Els que ja hagin format part en els darrers quatre anys anteriors.
- 3.- Els que pateixen grans trastorns per càrregues familiars.
- 4.- Els que desenvolupin feines d'interès general i que puguin causar greu perjudici si formen part d'un jurat.
- 5.- Els residents a l'estranger.
- 6.- Militars en actiu per raons de servei.
- 7.- Els que al·leguin qualsevol altra causa justa que els faci impossible el desenvolupament de la funció de jurat.

Les llistes dels candidats a jurat s'extreuen de la oficina del cens electoral dintre dels darrers quinze

dies del mes de setembre dels anys parells. Aquesta llista (el nombre del qual vindrà determinat per multiplicar per 50 el nombre previst de judicis de l'any) i el sorteig posterior es farà en sessió pública en un lloc designat per l'Audiència Provincial corresponent. Amb una antelació de trenta dies a la celebració de la primera vista per al judici oral es farà un altre sorteig entre els escollits anteriorment, on ara s'escolliran 36 candidats a jurats per aquest procediment judicial determinat. Als candidats se'ls donarà un qüestionari que hauran de tornar omplert amb les justificacions, recusacions i resta de documents pertinents.

D'aquesta llista s'extraurà la definitiva dels nou més els dos suplents amb la que es constituirà el Tribunal del Jurat (la no assistència a la primera citació sense causa suposarà una multa de 100€ i a la segona vegada, la multa podrà pujar a 1.500€). Es jurarà o prometrà el càrrec i qui es negui a prometre o a jurar podrà ser sancionat amb 300€ de multa.

Un cop constituït el Tribunal del Jurat, els seus membres podran veure tot el material del procediment: llibres, documents, papers, realitzar inspeccions oculars en el lloc dels fets, i podran rebre del Jutge instructor aquelles diligències que es realitzin per a la pràctica de la prova. La qüestió més complicada per a una persona no tècnica en la pràctica jurídica és sense cap dubte la qualificació dels fets com a favorables o desfavorables (contraris) a l'acusat, i és per això que la decisió ponderada és sempre la del President.

Un cop s'hagin practicat totes les gestions de la vista oral, els membres del Jurat es retiraran a decidir si els fets han estat provats o no així com el grau de participació dels acusats en els mateixos. Finalment decidiran si l'acusat és culpable o no culpable del fet delictiu en qüestió. Per a la deliberació es procedirà a la comunicació del Jurat i hauran d'aplicar totes les instruccions rebudes durant el procediment en quant a dubtes, aclariments o qualsevol altra cosa relacionada amb el procés. Cap dels jurats podrà abstenir-se de votar (l'incompliment d'aquesta norma estarà sancionat amb 450€) i per declarar culpable un acusat faran falta set vots, mentre que per declarar la no culpabilitat bastarà amb cinc. Un cop votat i acordat el veredicte, es redactarà un acta que es farà arribar al President i un cop llegit aquest veredicte, el Jurat cessarà en les seves funcions.

Luis Martínez Gil

UN AMERICÀ A EL FAR D'EMPORDÀ

Simon Mathews té 16 anys i viu als Estats Units, a la ciutat de West Haven, en el comtat de New Haven (Connecticut). D'acord amb estimacions de l'oficina del cens, al 2006, la població ascendia a uns 53.000 habitants.

La distància de West Haven a Nova York és d'uns 124 km.

Des de fa 3 anys, en Simon passa cada estiu tres setmanes a El Far d'Empordà, a casa dels nostres veïns Marc Martínez, Lluís i Carme.

Tot va començar com un programa d'intercanvi i a hores d'ara, l'amistat que es va crear, ha fet que tant en Simon com en Marc puguin gaudir de l'estada cada estiu un a casa l'altre.

Aquest estiu en Simon ja esperava impacient arribar a El Far, on afirma que li agrada molt i s'ho passa molt bé.

Hem volgut parlar amb ell i així poder compartir les seves experiències.

Creus així que la nostra manera de viure, aficions i costums s'allunyen molt de les teves?

Aquí en ser una comunitat més petita em dóna la sensació que teniu molta unió. Aquí us coneixeu tot el poble i hi ha una amistat entre tots els veïns. Jo crec que molts costums i aficions d'aquí vénen donades per aquesta unió entre tots vosaltres que allà ens manca en ser un lloc més gran.

A la meva ciutat, per exemple, ens coneixem entre els veïns més propers i prou.

Abans de venir aquí a l'Empordà, havies estat a Catalunya?

Sí, l'any 2005 vaig viure a Barcelona uns quatre mesos ja que la meva mare va venir a donar classes a la Universitat de Barcelona. Vaig viure al Passeig de Gràcia i vaig anar a una escola privada i internacional, amb professors americans.

Ja vaig començar a practicar el castellà i em va començar a agradar molt el vostre país.

Em podries dir alguna cosa que t'hagi sobtat més al conviure aquí al nostre poble?

L'aprenentatge del català, el qual m'agrada molt. Jo a Barcelona només vaig practicar el castellà i trobo que per mi és enriquidor conèixer diverses llengües.

No fa molt vaig estar a Itàlia amb els meus pares i em va sorprendre la semblança entre el català i l'italià.

M'han dit que t'encanta la nostra cuina. Què és el que més t'agrada d'ella?

El menjar és boníssim. Crec que per tot arreu on he estat, tant aquí com a la resta d'Espanya, es menja molt bé.

Allà el pernil i el llom, a part que no n'hi ha gaire, no es pot arribar a comprar. El pernil serrà és molt car, uns 100 dòlars el kg, així com costosa la seva importació. No parlem del pernil ibèric, que costa uns 200 dòlars el kg.

Quina va ser la primera impressió que et va donar el nostre poble quan vas venir per primera vegada?

Als Estats Units, a la zona on jo visc, els pobles són molt més grans. Un poble petit allà seria com Figueres, per exemple. Em va impressionar veure l'església com a nucli i totes les cases formant el poble a partir d'allà. És una organització molt diferent d'una comunitat.

Allà no hi ha poblets així i separats un de l'altre per camps i terrenys com aquí.

En un poble d'allà (que ja he dit que seria molt més gran) hi ha diverses esglésies: catòliques, protestants, jueves... Em va impressionar molt veure els poblets petits.

En aquests tres estius has pogut gaudir d'alguna activitat realitzada al nostre poble? T'ha agradat?

Bé, aquest estiu he viscut la nit de la poesia i les havaneres i sí, m'ha agradat molt. Allà no tenim tanta afició a festes de poble i jo crec que això és genial i únic a aquí.

També he gaudit molt aquest estiu de la nova pista del poble on m'ho he passat molt bé amb els veïns del Far.

Una de les coses que més m'agrada és el xai. Allà el cuinem molt diferent, no el tenim tan bo com aquí i no en mengem gaire.

Em sorprèn gratament que ja parlis un castellà gairebé perfecte i que ja comencis a parlar el català. Imagino que aquest deu ser més difícil per tu, no?

Bé, sí que trobo més fàcil el castellà. A Barcelona ja el vaig aprendre bastant i a més, tinc la sort d'haver trobat unes bones classes d'espanyol als EUA. Tinc bona base de gramàtica. Ara bé, l'accent i la pronunciació ho aprenc aquí.

El català és més difícil i allà no puc anar a classes ni practicar-lo. En Lluís m'ha donat un llibre de gramàtica que el penso aprofitar. Estar aquí a El Far i escoltar com el parlea m'ajuda molt a anar-lo entenent i crec que si parlea a poc a poc ja ho entenc quasi tot. També miro la televisió en català. El que em costa molt i molt és la construcció de frases.

Em pots explicar quin curs estudiaràs ara i a quin equival aquí?

Faré tercer de secundària, que equival al primer de batxillerat d'aquí. Allà tenim 8 cursos de primària i 4 de secundària abans d'entrar a la universitat.

Quin esport és el capdavanter allà on tu vius i quin practiques tu?

L'esport capdavanter de la història dels EUA és el beisbol. Aquest és el que jo practico i m'agrada. També jugo al futbol i a bàsquet, però m'agradaria dedicar-me més al beisbol.

Hi ha també molta afició al futbol americà i al bàsquet, i molta gent practica més d'un esport.

Allà l'esport va molt lligat a l'escola. Els equips surten de les escoles. És ja molt important l'esport en l'escola secundària i hi ha una gran afició en moltíssimes escoles.

Si formes part d'un equip, aquest, és d'allà on tu curses els teus estudis. És després a la universitat on ja hi ha els equips de semi-professionals i és d'allà d'on surten els jugadors professionals de l'esport que sigui.

Jo, és a l'estiu, sobretot, quan practico el beisbol. A l'estiu vinent vull treballar i dedicar-me al beisbol per intentar formar part del equip de la universitat. M'hi esforçaré molt.

Sé que t'agrada també el futbol europeu i que el segueixes. És cert que aquí tens un equip preferit? Quin és?

És el Barça. L'afició ja em ve de quan vaig estar a Barcelona. El primer partit al Camp Nou el vaig veure

l'11 de setembre de 2005. Era un Barça-Mallorca, que va acabar 2-0, amb dos gols d'Eto'o. A casa el seguim sempre, tots hi som aficionats. Mirem partits de la Champions i de la Lliga espanyola. No seguim, però, altres equips europeus.

Ara, als EUA, per qui li agradi el futbol, volen posar més a l'abast de tothom el fet de poder seguir el futbol europeu. Això generarà molts ingressos.

Has pensat quina carrera vols estudiar?

M'agrada molt la literatura castellana. Vull estudiar castellà, català... bé, m'agraden els idiomes i fer alguna cosa que em permeti viatjar.

Tu saps que a l'estiu t'espren al nostre poble del Far on hi tens ja una bona colla d'amics i coneeguts. Penses tornar veritat?

L'estiu vinent estaré una mica ocupat pel beisbol i per la meua entrada a la universitat, però penso tornar.

Moltes gràcies, Simon.

En Simon ens dona moltes gràcies a nosaltres i diu que està content per l'entrevista.

La seva tornada a casa va ser aplaçada uns dies per culpa de l'huracà Irene i a part del neguit d'en Simon de patir pel mal que aquest pogués ocasionar a casa seva, no li va importar quedar-se uns dies més a casa dels Martínez.

Va marxar dient-nos a tots un "adéu i a reveure" en un català ben clar.

A reveure Simon!

L'entrevista original va ser feta en castellà per la dificultat (per ara i per poc temps) de l'entrevistat, per entendre bé la llengua catalana.

Eva Roca

LA LÀPIDA DE SANT MARTÍ D'EL FAR D'EMPORDÀ

El Far es trobava dins els dominis del comtat de Peralada. Malgrat que el comtat no va existir mai de forma independent al d'Empúries, els seus límits sembla que estan prou ben definits: els Pirineus i el comtat de Rosselló al nord, per l'oest el comtat de Besalú i la línia que traça la Via Augusta i, pel sud, una línia més laxa, que es troba en una zona d'aiguamolls que queda entre l'espai interfluvial de la Muga i el Fluvià, en concret entre Riumors i Fortià i Fortianell (Sobrequés et al., 2003, 27; Bolòs, Hurtado, 1999, 8-9). Peralada era la capital del comtat, igual que Sant Martí d'Empúries era la capital del comtat d'Empúries fins a inicis del segle XI, quan fou traslladada a Castelló d'Empúries.

Més enllà dels grans monestirs que pertanyien al comtat (a més dels de Peralada, hem d'esmentar els de Sant Pere de Rodes, Santa Maria de Roses, Sant Quirze de Colera i Santa Maria de Vilabertran), els testimonis epigràfics a la resta del pagus són força escadussers. Tan sols trobem inscripcions a vuit municipis: Cantallops, La Jonquera (3), El Far, Espolla, Masarac, Pau (3), Sant Climent Sescebes i Vilatenim (2).

L'església de Sant Martí d'El Far és una construcció romànica molt tardana, que hem de datar a final del segle XIII i, sens dubte, per la seva situació privilegiada formava part del castell que fortificava aquest turó. Els treballs que han recollit l'edifici només esmenten de passada l'existència de la làpida que trobem encastada a la paret frontal del temple (BADIA 1978, 172; BADIA 1990, 481). De fet, en aquests treballs es parla de 1320 com la data de la mort del clergue Pau, la qual cosa no és exacta, ja que en una lectura completa, com veurem tot seguit, s'ha de datar dos anys més tard.

La inscripció de Sant Martí d'El Far és de tipus funerari i es tracta d'una làpida treballada en pedra nummulítica, que mesura 68 cm d'alçada per 95 cm d'amplada. Està conservada *in situ*, encastada a la façana oest de l'església, al costat esquerre de la porta, a 240 cm de terra. Té una motllura tot voltant feta de la mateixa pedra de 18 cm d'ample.

El seu estat de conservació és força bo, tot i que un cop a la part central inferior va provocar una fragmentació en la motllura i una esquerda a la làpida. El camp epigràfic mesura 56 x 29 cm, el text és en llatí, disposat en 5 línies. Es va utilitzar lletra que anome-

nem capital gòtica i com a separació de paraules es va usar una interpunció de tres punts posat en vertical. Les lletres mesuren una mitjana de 36 mm.

Pel text que du escrit sabem que estava dedicada a Pau, un clergue que morí el 21 de setembre de 1322 i que pel seu record va instituir un aniversari (Cobos, Tremoleda 2009, 66). Si pensem que la data de construcció de l'església es pot situar al 1299, no seria forassenyat pensar que el personatge que es recorda en la dedicatòria hagués viscut durant la construcció de l'església.

La transcripció és la següent:

XI · KLS · OCOTBR · ANO · DNI · M ·
CCC · XX · SCDO · OBIIT · PAVLVS · C
LERIC · ET · SACSTA · ECCE · DFARO · Q
IACET · H · ET · IPDTA · ECCA · ISTITVIT ·
SVVM · ANIVERSSARIVM ·

Que si desenvolupem les seves abreviatures, pròpies de l'època, el text seria aquest:

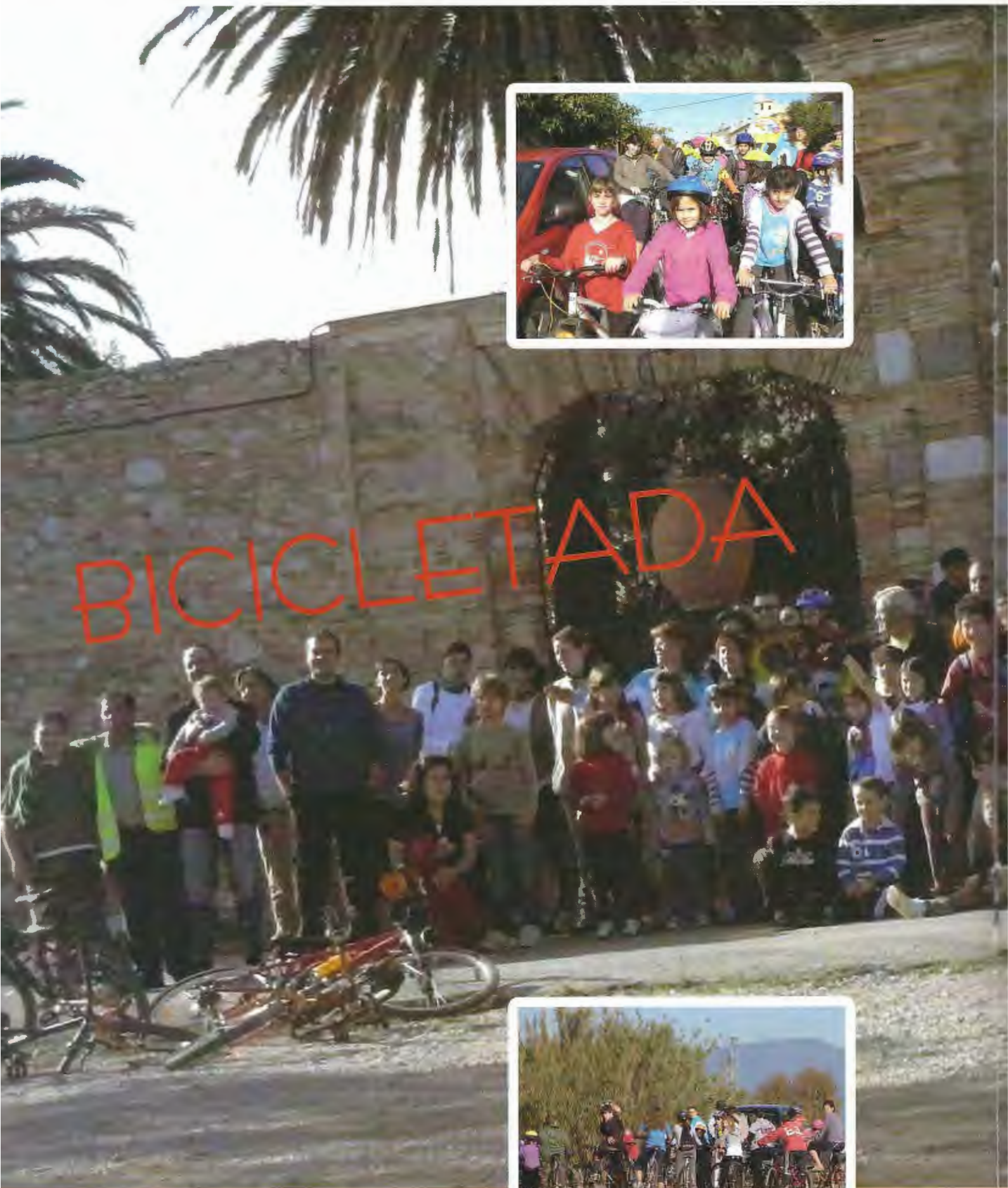
XI° Kal(endas) octobr(is) an(n)o D(omi)ni M^o / CCC^o XX° s(e)c(un)do obiit Paulus, c / leric(us) et sac(ri)sta ecc(lesi)e de Faro, q(ui) / iacet h(ic) et i(n) p(re)d(ic)ta ecc(lesi)a i(n) stituit / suum aniversarium.

Finalment, oferim la seva traducció:

El dia 11 de les calendes d'octubre de l'any del Senyor 1322 va morir Pau, clergue i sagristà de l'església d'El Far, qui jeu aquí i que va instituir el seu aniversari a dita església.

Joaquim Tremoleda i Antoni Cobos

QUAN HI HAVIA LLOPS A L'ALT EMPORDÀ

Poc a poc i arreu d'Europa el llop està tornant a territoris on abans ja havia viscut. Aquesta és una de les raons per les quals s'ha incrementat l'interès actual que provoca la seva reaparició. El carnívor més popular, però igualment odiat, es va perseguir fins a fer-lo desaparèixer de Catalunya i també de l'Alt Empordà, sembla que a començaments del segle XX. Si bé d'això fa molt poc, ara ja costa de trobar gent que recordi les històries que els seus avantpassats explicaven, de quan el llop campava habitualment per les nostres comarques. Els vençuts s'obliden aviat, com deia algun autor.

Documentació escrita

Els documents que hem localitzat i que fan referència als territoris empordanesos, és escassa. Molts s'han perdut i se sospita que es van cremar durant les guerres. Els més fiables són els que registren els pagaments de recompenses per la mort de moltes espècies animals llavors considerades contràries als interessos humans. Era una persecució institucionalitzada i que, per tant, cada cop que sortien diners de les arques públiques s'havia d'anotar acuradament. La intenció principal era exterminar llops i guilles, però també teixons, genetes, gorjablancs, ocells rapinyaires, etc. No s'entien les funcions molt importants que fan els depredadors.

A l'Arxiu Històric de Girona (Generalitat de Catalunya) disposen de documents de la Intendència General de Girona, on trobem que el 9 de desembre de 1724 un pagès anomenat Jaume Tallada, cobrà per haver mort un llop a Arenys d'Empordà. El 25-11-1727, Josep Espolla, un altre pagès, també en matà un a Bàscara. Al cap de gairebé dos anys, el mes de juliol de 1729, veiem anotada una captura de llop a Cabanes, feta per un jornalier que es deia Narcís Prim, que al cap de dos anys més i al mateix poble, agafaria dos llobatons per presentar a les autoritats. Un pare o treballador de la llana de Cistella, en Joan Clotas, cobra pel mateix concepte i nombre de cries. I així seguiríem amb més dades de gent que vivien a Saus, Sant Llorenç de la Muga, Sant Climent, Cantallops, Palau Saverdera, Canelles, Sant Mori, Vilarig, Vilarnadal, Agullana, Vilacolum... Són evidències del fet que en aquesta època els llops hi eren o bé arribaven a tot arreu.

A l'Arxiu Municipal de Girona, en documentació de més endavant i de l'antic Corregiment, s'hi veu la davallada que ja s'havia provocat a l'animal al cap de mig segle, en part potser degut a que hi hagué increment de conreus i demografia, però alhora perquè la fera es perseguia amb tots els mitjans possibles. Aquí observem que hi són quasi absents els pagaments a habitants de l'Alt Empordà, i només se n'hi troba un que correspon a un tal *Juan Caussá* (Causa?), capturant a Roses una lloba amb tots els llobatons. Això passava el 1790, i pot ésser una prova que els llops, malgrat tot, criaven a Roses, on ara ens costa d'imaginar-ho. Però si bé les anotacions de recompenses per matar aquest carnívor arriben fins l'any 1842, no n'hi ha cap més d'aquesta comarca. És per recull de memòria oral que hem arribat a la conclusió que encara durant un cert temps més hi podien arribar a viure.

© Lluís Morera

La toponímia

Els noms de lloc o topònims llopers són prou abundants a l'Alt Empordà, i es preserven tossuts i fidels per fer-nos recordar que el llop hi era. Depèn de nosaltres que continuem no deixant perdre aquestes maneres tradicionals d'anomenar els indrets, si bé n'apareix un de curiós l'any 935, escrit a l'acta de consagració de Sant Quirze de Colera. No hi posen pas Cagallops, com sembla que se n'hagués pogut dir popularment, sinó que ho reflecteixen en llatí com a *Digestorium de Lupis*. Al mateix document hi surt *Lupo Spinoso* (Llop Espinós), una tradició que procedeix dels pèls llargs del seu dors.

Un dels més coneguts és Cantallops, on *canta* no sempre significa cantar, perquè potser deriva de *kant*=pedra en llengües preindoeuropees. A Vilajuïga hi tenim el Carrer del Llop, a Llançà els carrers de la Cua del Llop i del Cau del Llop. Un altre Cau del Llop el trobem a Boadella. Posats a imaginar, algun dels animals de la Cova dels Llops, també de Vilajuïga, podrien relacionar-se en la responsabilitat dels fets narrats, quan es parla del missatger del monestir de Sant Pere de Roda que hauria estat devorat pels llops. La Creu Blanca, entre Pau i aquest monestir, s'hi hauria emplaçat com a recordatori, segons es diu.

Les Comes Llobes són de Rabós. A Espolla hi ha topònims més aquàtics, com la Font Llobera o el Gorg del Llop, però igualment tenim noms de cases com les Llobateres, de Roses, Mas de la Lloba i Llopes a Llers, etc. El més freqüent és el Pas del Llop, que es localitza tant a Sant Llorenç de la Muga com a Ordis i a Masarac. El seguiria el Pla del Llop tant a Lladó com a Albanyà (Bassegoda), i així mateix es repeteixen Salt del Llop i Serra Llobera a d'altres indrets, juntament amb diversos més de la comarca.

Els topònims ens ajuden a identificar moltes coses, com ara que a la Jonquera hi pogués haver una trampa per agafar llops i per això hi trobaríem un paratge amb el nom del Pou del Llop. Els pous del llop eren més amples de baix

© Lluís Morera

que no pas del brocal, on per amagar el forat hi posaven branca prim i molsa. En situar-s'hi damunt, atret per la fortor de la carnassa que s'havia abocat a dintre, el pes de l'animal ho enfonsava i hi queia, d'on ja no en podia sortir viu.

De fet, la recerca d'aquests noms llopers no l'hem pas acabat i esperem que amb la col·laboració de la gent n'apareguin de nous. Del Far d'Empordà no en tenim cap de catalogat.

El llop a Catalunya en aquests moments

Des de l'any 1997 se sap que a Catalunya també han reaparegut els llops, i els responsables del seguiment, tenen dades de 13 individus diferents fins ara. El Departament de Medi Ambient de la Generalitat els ha anat identificant amb anàlisi d'ADN dels seus excrements, pèls, etc. Per això s'ha pogut arribar a la conclusió que procedien d'Itàlia, des d'on a partir de la protecció que van gaudir les poblacions lloperes dels Apenins, els joves cercaven nous territoris, entrant a Suïssa i a França. Des d'aquest darrer estat s'havien presentat al Carlit. No hem d'oblidar que un llop és capaç de recórrer prop de 200 km. diaris. Així haurien arribat fins als àmbits del Parc Natural del Cadí-Moixeró, i arran dels primers atacs al bestiar domèstic van poder-se detectar i seguir. Les comarques on s'havien trobat fins el 2010, eren: la Cerdanya, el Ripollès, l'Alt Urgell, el Berguedà i el Solsonès, però a finals d'aquest mateix any, es va evidenciar la presència d'un

exemplar a Castellterçol (Vallès Oriental), refermant aquesta capacitat de moviment i exploració. Ara només se sap que poden quedar a Catalunya mitja dotzena de llops, identificats com a cinc mascles i una femella, però potser per estar tan dispersos no es té pas notícia de cap reproducció.

El futur pot incloure l'Alt Empordà

Serà un procés llarg i probablement amb interrupcions. La predicció que formulo en el meu llibre, ajudat per diversos companys experts en aquesta i d'altres temàtiques, és que sembla molt factible que algun llop es deixés veure per l'Alt Empordà. Això podria passar a partir de l'any 2020 o qui sap si abans. Malgrat que sigui una comarca molt humanitzada, el pas cap als sectors menys habitats, amb refugis vegetals i abundància de preses com el senglar o el cabirol, li assegurarien alguna acció de provatura. També podrà verificar si el voleu per aquests verals, com havia estat durant mil·lenis, fins que la gent, arran dels danys que ningú no indemnitzava i deixant-se portar per la mala fama creada minuciosament durant alguns segles, no es limitarien a controlar-lo, sinó que el portarien a l'extinció sense concessions. Ben diferent de quan més antigament se sap que era una espècie admirada i que fins i tot es venerava. Els humans havíem après les seves tècniques de caça i s'arribaria a domesticar, apareixent el gos, que tants favors ens ha fet i ens fa.

El futur del llop depèn de la voluntat de tots plegats i de la capacitat per entendre el paper dels carnívors. Tenir respecte per les espècies ha de formar part de la nostra civilització, i aquesta inclou la gestió de la fauna i del llop en particular.

Josep Maria Massip

Naturalista i autor del llibre "El llop i els humans. Passat i present a Catalunya" (Arola Editors, 2011).

© Luís Morera

SANT MARTÍ DE 1979

Per la festa major de Sant Martí de l'any 1979, el poble del Far va organitzar una exposició titulada "Eines de l'antiga pagesia empordanesa". L'exposició tingué lloc a la rectoria i la premsa se'n feu ressò amb un article de diari.

Aquesta mostra fou organitzada pel Grup de Joves d'El Far –grup que nasqué arran de la campanya de l'any 1977 a favor de retornar al poble el seu veritable nom– i s'aplegaren més de dues-centes eines i estris emprats antigament per les tasques del camp i de la casa, alguns d'ells considerats molt antics. Els estris estaven classificats per temàtiques i els veïns els havien cedit per a l'ocasió. L'Arxiu Comarcal guarda un grapat de fotografies de l'esdeveniment que hem volgut recuperar per fer memòria. Així mateix, també hi adjuntem el retall de premsa que es publicà.

Més de dues-centes peces a la rectoria

El Far exposa eines de pagès

EL FAR D'EMPORDA. (Josep Maria Martí). — Coincidint amb la Festa Major del poble i quan es compleixen els tres anys de la seva formació, el Grup de Joves d'El Far que nasqué arran de la campanya de l'any 77 a favor de retornar al poble el seu veritable nom, han organitzat a la Rectoria una exposició d'Eines de l'Antiga Pagesia Empordanesa que està oberta al públic tots els dies de 7 a 9 del vespre. En total són 208 eines cedides principalment per veïns del mateix poble i també d'altres dels voltants, Garrigues, Rumors, etc. Els objectes estan cuidadosament classificats segons el seu ús, així s'hi troben estris de cuina,

eines de cavat, eines de tall, eines del treball, unitats de mesura, reses, etc. Partint amb els membres de l'organització, el grup ens ha fet saber que la seva intenció va més lluny de la simple exposició: volen cedir l'atenció sobre el fet que aque-

les eines ja difícil de trobar i que formen part de la nostra història Empordanesa es van perdent dia a dia i que abans que no sigui massa tard convindria no preservar-ne una bona col·lecció. Les eines s'hi troben amb podria ser el Museu de l'Emporda a Figueras.

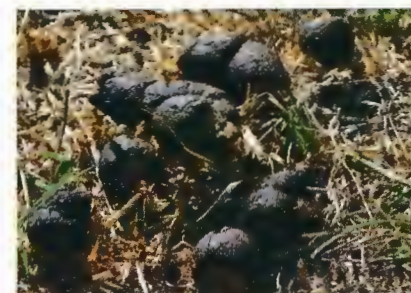
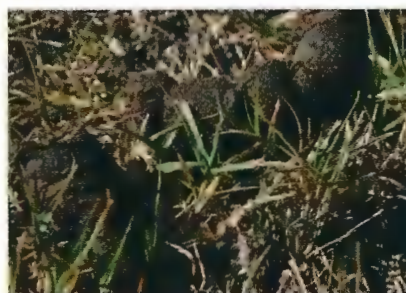
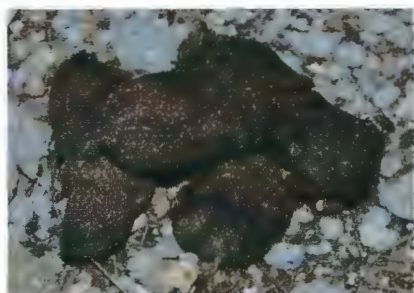

FOTOREPORTATGE 28-09-2011

“El que et pots trobar a menys de 50 metres de casa teva...”

Una petita mostra del “civisme” dels veïns del nostre poble. Aquests regalets es poden veure a tot arreu, inclòs els parcs infantils i pel camí cap a la pista esportiva. Costa tant agafar una bossa de plàstic quan traieu els vostres gossos? Que ja fa por deixar sortir els nens al carrer...

Radek Pavelec

+ DE 10 ANYS DE MARXA A PEU.

Esther Jofre membre de la Comissió de Festes

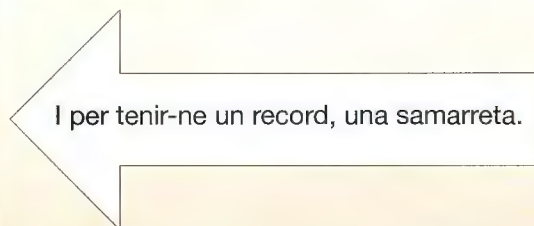
Els de la Comissió de Festes diem que en fa potser dotze o tretze, d'anys, que se celebra la marxa a peu pels camins del poble, parlem de "la tradicional marxa". L'èxit de participació és cada vegada més gran i el recorregut cada cop més llarg, ja que la gent hi posa moltes ganes.

Caminar pel nostre entorn fa que el tinguem més proper i que aprenguem a respectar-lo i cuidar-lo una mica més. Ens adonem que hi ha llocs molt bruts, lloc molt bonics, llocs amb molta història; veiem els conreus que hi ha als camps, al ser estiu: gira-sols, blat de moro, userdes ufanoses... Tenim temps de mirar les vaques del Molí de baix, els xais de Can Vidal,...

Ens adonem de moltes més coses que quan passem "pitant i volant" amb el cotxe...

I les converses? Ara xerres amb un, alenteixes la marxa i comences conversa amb un altre. Al capdavant sempre els mateixos, els que tenen fal·lera per ser els primers, al darrera les mames i els cotxets (quin mèrit!) i així tot el poble que es diverteix fent un dels esports més saludables i recomanats, caminar. Ah! i ben econòmic, val a dir-ho pels temps que corren.

De l'esmorzar no cal parlar-ne, abundós i boníssim, ens dóna a tots l'energia necessària per acabar el recorregut i si no, els voluntaris del cotxe escombra, als quals cal agrair la feina que fan, ... carreguen els arrossegats, que no sempre és la mainada.

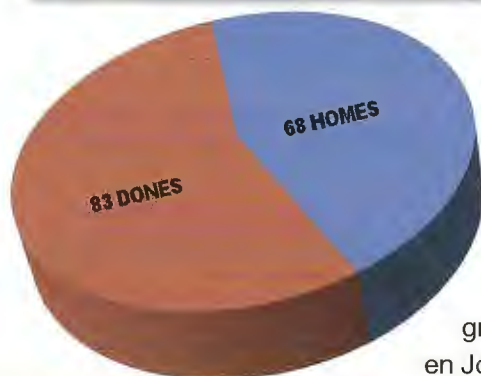

Cada any d'un disseny diferent, sempre gentilesa de Subministres El Far.

Ara que ja en tenim + de 10, a la col·lecció, dono en nom propi i en nom de la Comissió, les gràcies públicament a la Dolors i a en Pere per la seva constant amabilitat i col·laboració en tot el que fa la Comissió de Festes.

Ens retrobem a la Festa de Sant Martí 2011.

Resum de la Marxa a Peu 2011: 151 participants! La més petita, la Júlia Batlle amb només 1 any, acompanyada de la Lila Palanquès, la Noa Fernández, la Laia Collado i La Raquel Agilet de 2 anys. La dona més gran, la Teresa Costa de 77 anys veïna de Fortià i de les alfarenques, la Carme Comaleras i la Tina Leiton de 69 anys. Els més petits en Javier Agilet i l'Adrià Font de pocs mesos, seguits per en Pol Ruano i en Joel Jofre de 2 anys. Els homes més grans en Joan Saurí i l'Antonio Picado amb 77 anys. També ens va acompanyar en Josep Garalut de 83 anys.

Foto denúncia: aquesta imatge la vaig captar amb el meu mòbil un diumenge al matí anant a caminar.

És el parc del costat del rentador. És un dels espais bonics i alhora en molts moments bruts del nostre poble.

Si ets d'El Far no permetis que fer aquesta foto sigui possible. Segur que tu hi pots fer alguna cosa.

**SIGUES NET, CUIDA EL DOBLE
AIXÒ HO PODEM FER ENTRE TOTS**

Gràcies. Esther Jofre

LES FESTES D'ESTIU I D'HIVERN

Un any més ja estem a la festa de Sant Martí i ens tornem a retrobar tots amb moltes ganes de gaudir d'uns dies de gresca.

A continuació us detallem algunes de les activitats més destacades de **Sant Martí de l'any passat:**

El divendres vam començar amb una exposició de la nevada del mes de març de 2010, un fet que va deixar tot el poble i comarca sobtat per la neu. Les fotografies que es van exposar, gràcies a la col·laboració de molts veïns del poble, realment eren precioses. Hi va haver fotos molt variades.

Arrel d'aquest esdeveniment també es va fer una conferència a càrrec de l'Eloi Cordoní (meteoròleg de TV3) que amb una gran simpatia i senzillesa ens va embadalir a tots, grans i petits. Dissabte vam fer una mica d'esport amb l'esperada bicicletada on vam posar en marxa el nostre cos. Quan la mainada va arribar a la plaça de l'escola, ja els esperaven els inflables per jugar una bona estona, quads inclosos. A la tarda vam gaudir d'un concurs de postres i no penseu que eren unes postres qualsevols, no... eren unes postres per llepar-se'n els dits! hi va haver de tot: coques, pastissos de fruita, de xocolata, de poma... El pastís guanyador era de formatge i realment el jurat ho va tenir molt complicat per escollir entre tanta abundància i mestria. Tot seguit es va donar un obsequi a tots els participants i el nombrós públic va poder tastar totes les saboroses creacions.

Ja ben tips, a les 10 de la nit el Playback que tothom estava esperant. La sala estava plena de gom a gom, un gran èxit, tant de públic com de bones actuacions. Tot seguit gresca amb la discomòbil.

Diumenge a les 12, sardanes i inauguració del Centre Cívic i Social i dintre d'aquest acte ens van presentar "LA SARDANA D'EL FAR" obra creada pel músic i compositor Jaume Cristau i Brunet. A la tarda sardanes i concert amb ball de fi de festa a càrrec de l'orquestra Montgrins.

Festa d'estiu 2011. Divendres al vespre inauguració de l'exposició HARIBALA una petita ONG al centre de L'Índia. A la nit concentració de DJ'S locals per la gent jove del poble. Dissabte marxa a peu pels camins del poble, enguany tots ens vam posar la samarreta de la marxa abans de sortir. Va ser una caminada espectacular i amb molts participants. A la nit,

L'Orquestra de Cambra de L'Empordà ens va "desconcertar" amb el concert DESCONCERTANT i ens van sorprendre amb la participació del grup TAFLIC!, va estar d'allò més bé. Diumenge, homenatge a la gent gran, amb ofici solemne, acompanyat de la Blanes Orquestra, finalitzant amb la tradicional fotografia. Seguidament sardanes a la Plaça Major del poble, per fer obrir la gana i anar al dinar popular. Després del cafè, sardanes a la Plaça Genís Subirós i per concloure gran ball de fi de festa.

Homenatge a la vellesa - 2011

Fotos: Conxi Molons.

Ja ho veieu, les festes, activitats i actes culturals i lúdics no paren. Esperem que aquest any gaudiu molt de la festa de Sant Martí 2011.

El Far actiu

TALLER DE MEMÒRIA I SORTIDES

Novament tenim contacte mitjançant aquest suport tan amè i calorós com és aquesta revista de la nostra població.

Novament també hem començat els tallers de memòria per a jubilats que el nostre Ajuntament, tan amablement, ens facilita. Aquest any pensàvem que ja estrenaríem el nou local, que ja en tenim ganes... però algunes causes imputables segurament al contractista han motivat un retard, possiblement d'alguns mesos més; ja se sap, quan fas obres saps quan comences però mai quan acabes...

Com que tots vam aprovar l'examen al finalitzar els tallers i ens vam portar molt bé, l'Ajuntament ens va organitzar el dia 21 de novembre de l'any passat una excursió de jubilats subvencionada, a visitar la Fageda d'en Jordà (Alta Garrotxa). Amb els carruatges o "diligències" adients, vam recórrer tot l'interior de la Fageda, on encara es podien veure l'encant que tenen les fulles dels arbres amb els colors propis de la tardor: una barreja de vermells, grocs, verds, etc. Fins i tot, la Nuri, recent operada, ens va acompanyar amb les seves crosses a pesar de les amonestacions d'algun membre de la família... Tot i així, va dir que no s'ho volia perdre. Realment per qui no hagi vist la Fageda, recomanem que no s'ho perdi; sempre és molt gratificant visitar-la, però particularment penso que un dels millors moments per anar-hi és a la tardor i també quan està nevada.

Seguidament vam continuar la bona marxa i l'autocar ens va portar a Santa Pau per donar-hi una ullada mentre fèiem temps per anar a dinar. Naturalment no podien faltar els entusiastes de les mongetes de "Santa Pau" que entre altres, en Josep Jofre, van aprofitar per fer-ne una carregada. Diu que amb botifarra són molt bones... El poble de Santa Pau és petitó però encantador, amb les seves arcades, la plaça i qualsevol racó per on passes et fa quedar amb ganes de tornar-hi.

Finalment per rematar l'intensa jornada, a Can Bundància ens van servir un succulent dinar on crec que tots vam quedar molt satisfets; el porró no parava... Per acompanyar la parrillada de carn que a les quatre llargues de la tarda encara rosegàvem... Molt bo tot i amb abundància...

I aquest any hem començat bé en quant a cultura. Doncs el 10 d'abril, l'Ajuntament novament ens va organitzar una escapada a Barcelona per visitar la Sagrada Família, acabada d'inaugurar recentment amb motiu de la visita del Papa. Realment és espectacular; siguis creient o no s'ha

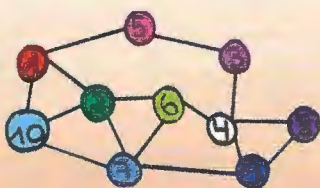

de reconèixer que té una estructura molt original amb uns detalls a cada pam que han calgut moltes hores d'estudi i càlcul per poder-los realitzar. Les altures, la lluminositat, les façanes, l'harmonia, les columnes interiors i exteriors, i tantes coses i detalls que no saps on mirar. Les màquines fotogràfiques no paraven de captar tant com els ulls descobrien contínuament... Si a tot això hi sumem les explicacions del guia, et dona la sensació que has vist una altra Sagrada Família que ens quedava per descobrir; els detalls són inacabables i fets amb molt d'enginy. Resumint, crec que la millor manera de poder fer-se una idea aproximada de la realitat és anant-hi. Et sents com una formiga afortunada de poder estar dins aquella immensitat tan acollidora i admirada. Cal anar-hi!

Continuant amb les grandeses d'en Gaudí no podia faltar un recorregut per tot el Parc Güell. El dia ens va acompanyar amb una temperatura molt agradable; el parc estava ple de gent passejant, prenent el sol i naturalment també admirant les meravelles i detalls de la construcció de les parets, passadissos, arcades, grutes, columnes inclinades i que no cauen, etc. Passa el temps sense adonar-te'n i ja t'estan cridant per pujar a l'autocar... «Que farem tard per anar a dinar!», cridava el nostre alcalde, en Jaume... I tenia raó, perquè teníem hora reservada al restaurant de bufet lliure, on tots vam poder estar junts en dues taules grans. Crec que tothom va poder triar i remenar, perquè hi havia de tot i força. Les gambes semblava que marxaven soles...

Bé, fins aquí una part de la nostra vida activa de jubilats. Continuo dient que assistir als tallers de memòria és cosa de qui ho vulgui fer, és obert a tots els jubilats que tinguin ganes de passar una estona agradable i comprovar que tenim encara molta corda i per molt de temps...

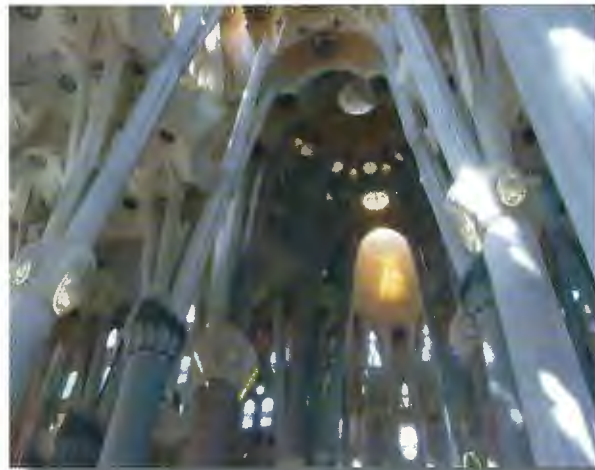
Suposo que tots vau treure l'entrellat de la revista passada. Però per si algú no ha tingut temps de mirar-ho, com us vaig dir aquí teniu la solució:

$$3+5+1+10+7+2=28$$

$$3+4+6+2+7=22$$

Ramon Santaulària

ACTIVITATS ESPORTIVES

Si vols passar una estona divertida, fer salut i “disconnectar” de les teves coses, vine a les classes d'activats esportives que organitza l'Ajuntament.

El curs passat la Clàudia ens va fer ballar, suar, riure i ens va encomanar la seva energia positiva i el seu bon rotllo. Ens preparava coreografies que mica en mica anava complicant i que al final acabàvem fent, això sí, sense perdre la concentració en cap moment.

També vam fer exercicis de Pilates, una tècnica molt actual que et fa tenir consciència del teu cos i controlar la respiració.

Vam ser un curs variat per l'edat però no pas per les ganes de fer exercici i passar-ho bé.

Per acabar, vam anar a sopar a Santa Margarita, mira que bé ens ho vam passar!

Anima't, deixa la mandra a casa i vine els dimarts i els dijous de dos quarts de nou a dos quarts de deu del vespre, al Centre Cívic, ho agrairàs.

Doris Geli

PLAYBACK INFANTIL

Va arribar la

i amb ella el PLAYBACK INFANTIL
Com cada any hi va haver moltes actuacions, fins i tot els més petits hi van participar.

El nostre presentador va ser en,

que va animar la festa a tota la mainada.

No hi van faltar: Les Macedònia, el Super 3, la Selena Gomez, els goril·les i les seves sevillanes,... i la fantàstica xocolatada per berenar!

En conclusió que ens ho vam passar molt bé actuant, jugant i després ballant amb la discomòbil!!!

Marina Jofre i Xènia Vinyoles

Pinta en "Bob esponja":

TALLER DE PATCHWORK

Aquest estiu, per segon any consecutiu, un grup força nombrós de gent ens hem trobat cada dijous al Local Social per fer Patchwork. Com que érem força gent, hem hagut de fer dos grups per tal de poder treballar millor; un primer grup de mainada i un segon de gent ja més gran.

L'Esperança, la nostra mestra de costura, als més joves ens ha ensenyat com fer un estoig, un coixí o un individual. En canvi, la gent que habitualment ja cus, la mestra els guia quan comencen nous treballs o els dóna un cop de mà sempre que ho necessiten.

Durant les primeres sessions, els que no havíem cosit mai ens costava una mica agafar el fil i l'agulla però al final ens hi vam enganxar de valent.

La gent més gran fa unes coses magnífiques. El Patchwork és un art que té molts avantatges: pots triar tu mateix els colors i les combinacions amb les robes. Hi ha robes llises, estampades, de diferents colors.... L'avantatge més gran és que cap peça és igual i ningú no repeteix l'estampat i la combinació. Tots els estoigs que vam fer (i érem una bona colla) eren diferents, tots els coixins que es van acabar eren originals i únics.

Anant al curset de Patchwork hem descobert que amb unes quantes robes i una agulla i fil pots arribar a fer grans coses!

A les fotografies podeu observar els nostres estoigs, individuals i coixins. Han quedat xulíssims!

Cristina Cabrillana i Marina Sánchez

CURSA DELS MASOS A EL FAR D'EMPORDÀ

El passat dia 12 de juny es va fer una cursa pels masos d'El Far d'Empordà, patrocinada per Diversport. Van venir molts atletes d'altres pobles i ciutats per córrer professionalment. Del nostre poble vam ser molt pocs els que hi vam participar. Alguns de nosaltres ho van fer professionalment i molt bé per cert, mentre que els altres ens ho vam prendre més a la lleugera.

La cursa va començar al camp de futbol i vam passar pels següents masos: Mas Vidal, Mas Pep, Mas Bordes, Molí de Baix, Mas de la Gruta, Molí d'en Grau, Mas Roca Puntosa, Mas Lluís, Mas Panera, Mas Argelés, Mas d'en Sans, Mas Sala, l'Oliva i d'aquí cap a la casa de la vila del poble per tornar al lloc de sortida i final de la cursa.

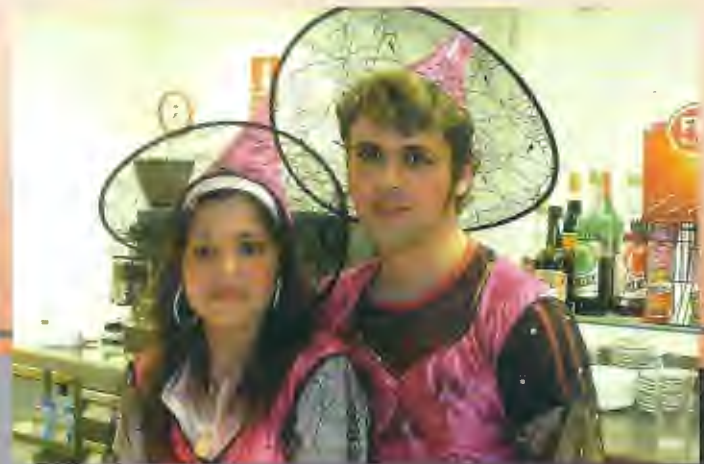
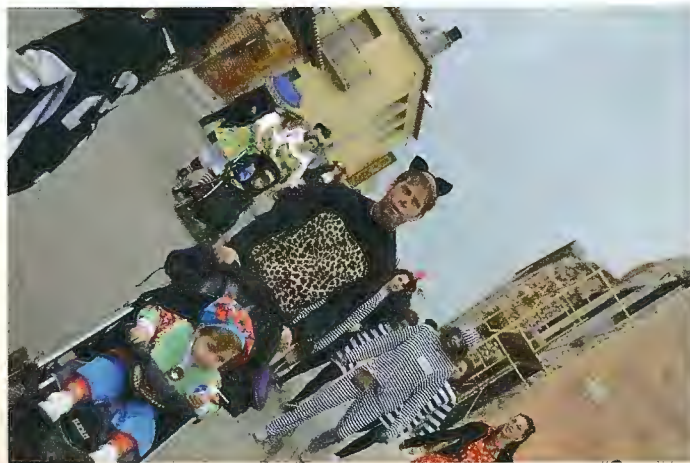
La cursa va ser tot un èxit i tothom en va gaudir molt.

Paula Capel i Aina Arbusà

CARNIVAL 2011

25 ANYS DE SOPA DE CABRA

Tornar a tenir 15 anys... això tots ho hem volgut una vegada o una altra, no? Doncs gràcies a un retorn puntual d'un grup de música de rock català mític, jo el divendres 9 de setembre, per uns moments, em va semblar tornar-los a tenir. Sí senyors, Sopa de Cabra tornava a dalt d'un escenari per a celebrar els 25 anys del seu naixement, 10 anys després d'haver-se separat i sobre l'escenari del Palau Sant Jordi.

Des que al febrer ho van anunciar, que a casa no ens ho vam pensar dues vegades i vam fer mans i mànigues per aconseguir entrades pel primer dels concerts! Quan va arribar el dia a Barcelona hi faltava gent. La meva germana i jo, amb les parelles, ens vam instal·lar a peu de pista, a tocar l'escenari; amb els nervis a flor de pell i una sensació estranya, perquè crec que la mitjana d'edat sobrepassava de llarg la trentena. Hi havia un ambient... De festa, de voler passar-ho molt bé.

Tal com estava previst, poc després de 2/4 de 10 del vespre van sortir a l'escenari tots els músics i van començar a sonar unes notes musicals... de cop, però, com si

saltessin els ploms, es va produir un silenci... i va aparèixer Gerard Quintana dient allò de "Bona nit, malparits!". Com no podia ser d'una altra manera. Un seguit de 30 cançons van anar sonant una darrere l'altra durant gairebé tres hores de música que ens va recordar a tots moltes coses... i sense que el cos se'n ressentís. Bé, potser les cames una mica sí... que no som tan joves...

No us explicaré les 30 cançons però si us destacaré les que més em van emocionar. "**Tot queda igual**", semblava recordar-nos que els anys no han passat per en Gerard Quintana, en Josep Thió, en Cuco Lisíic, en Josep Bosch... "**Sota una estrella**", "**Per no dir res**"... Després de més d'una hora, va arribar un dels moments màgics de la nit. Tot el grup es va desplaçar a l'inici de l'escenari, amb les seves guitarres i van començar amb: "no hi som tots, falta algú... en Joan Cardona "Ninyín"..." que va morir l'any 2002 i que en fa 5 va inspirar als Sopa de Cabra a escriure-li "**Seguirem somiant**". Imagino que era la primera vegada que li cantaven la cançó en un concert perquè se'ls veia emocionats... plorant fins i tot... i no era per menys.

Després van venir més cançons com "**Instant del temps**", "**Guerra**", que va venir precedida d'un petit discurs... no el que tots sabem fins i tot de memòria del recopilatori *Ben Endins*, sinó que adaptat als temps que estem vivint, sobretot els catalans, perquè va fer que Gerard Quintana s'impliqués en política, cosa que fins ara no havia fet.

Algunes cançons romàntiques com "**Si et quedes amb mi**" i "**El far del Sud**" ens van emocionar i fer somriure recordant vells temps. "**Camins**", semblava que ja ens volia dir alguna cosa més i va arribar l'últim bis. Josep Thió va estrenar una guitarra que sortejaran a l'octubre a Girona en benefici del servei d'oncologia infantil de l'hospital Sant Joan de Déu de Barcelona. Amb ella van acabar el concert de la nit, cantant la més que coneguda "**L'Empordà**" que a nosaltres ens toca la fibra i molt, i amb la cançó "**Podré tornar enrere**", que potser ens venia a dir alguna cosa més.

Serà veritat que tornaran enrere i que tot seguirà igual que abans? No ho sé, m'agradaria, perquè no, però si no ho fan tindrem un record inesborrable: el d'haver estat al primer concert dels Sopa de Cabra al Palau Sant Jordi el 9 de setembre de 2011!!!

Sara Bayés Quer
setembre 2011

HERIBERT BARRERA, EN RECORD

El 27 d'agost d'aquest darrer estiu ens deixà, a l'edat de 94 anys, una de les figures que representaren l'autèntica essència de la política catalana del segle XX, el Molt Honorable Senyor expresident del Parlament de Catalunya, Heribert Barrera i Costa. Segurament molts el recordareu de la manifestació del 10 de juliol d'ara fa dos estius. Sí, era aquell vellet que, recolzant-se amb una crossa, a la seva edat i amb aquella solemne calor caminava, amb altres personalitats, darrere la senyera que presidia la manifestació.

Com a detall biogràfic direm que Heribert Barrera i Costa va néixer el 6 de juliol de 1917 a Barcelona. Fill de Martí Barrera, diputat d'ERC al Parlament de Catalunya i conseller de la Generalitat (de Macià i Companys), va viure la política des del bressol. De ben jove, l'any 35, es va incorporar a les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya arran de l'empresonament del seu pare, per tal d'intentar canviar la situació política. Durant la Guerra Civil fou soldat voluntari —que aviat és dit— al Front d'Aragó i quan la guerra ja era perduda va travessar la frontera i va acabar al camp de concentració d'Argelers.

Llicenciat en Química per la Universitat de Barcelona, durant l'exili a França es llicencia en Matemàtiques i Enginyeria Química per la Universitat de Montpeller i es doctora en Ciències Físiques a La Sorbona. L'any 1952, finalment, Barrera retorna a Catalunya on s'incorpora a l'organització clandestina d'ERC i l'any 1961 n'esdevé el màxim dirigent. Mort el dictador serà l'únic representant d'ERC a les Corts Constituents.

“Jo no vaig votar la Constitució, i —com va dir un dia el President Tarradellas— és l'honor més gran de la meva carrera política”.

A les eleccions de 1980, simplificant molt les coses, ni CIU, ni ERC, ni PSC obtingueren majoria per poder formar govern i la política catalana es va dividir en dos possibles eixos: el d'esquerra-dreta (possible aliança d'ERC i PSC) i el nacionalista (possible aliança d'ERC i CIU). És clar que també hi havia la possibilitat conjunta de CIU-ERC-PSC que el llavors candidat del PSC, Joan Reventós, va desestimar —tot i que Barrera li oferís el seu suport a la presidència. Va ser llavors quan Jordi Pujol

i Soley va ser investit president de la Generalitat gràcies al suport d'ERC que, no obstant això, no va voler entrar a formar part del govern. En aquesta legislatura i la següent, Heribert Barrera ocupà el càrrec de president del Parlament de Catalunya.

A partir de 1996, any en què Josep Lluís Carod-Rovira va prendre el control d'ERC, Heribert Barrera comença a ser crític amb el partit i se'n distancia cada vegada més. Adopta a partir de llavors un discurs independentista clar i net que el porta a integrar-se a Reagrupament —escissió d'ERC liderada per Joan Carretero— tot i que mai deixa de militar a ERC. L'any 2000 rep la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya i el setembre de 2011, a títol pòstum, la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya.

“Sempre he dit que un partit és un instrument, no un fi en si mateix”

Com a personatge va ser un home molt controvertit, sobretot, arran de les declaracions —que malauradament es van complint una per una— que va fer l'any 2001¹ en què era especialment crític, entre d'altres temes, amb la immigració.

“Veig un futur una mica negre. Si continuen els corrents migratoris actuals, Catalunya desapareixerà”

També ens ha llegat missatges tan importants com el següent, fet un mes i mig abans de morir, quan encara tingué l'empenta d'assistir a la manifestació d'aquest juliol que commemorava la de l'any anterior:

”Deixeu-vos d'eufemismes, no val la pena parlar més del Dret a decidir. Tots sabem que mentre estiguem a l'Estat espanyol, els que decidiran seran sempre ells, nosaltres no decidirem mai res. I decidiran sempre en contra nostra!”

o l'entranyable frase de l'espot publicitari “Somniem” —cançó de Llach—:

“Tenim pressa, molta pressa”

A despit del que hi pugui veure cadascú, no he sabut trobar paraules més escaients per descriure Heribert Barrera que les de Sílvia Cópulo a l'entrevista que li fa al programa (S)avis de TV3²: “Més enllà del polític, hi trobem un home moralment ferm, sobri, escèptic, optimista i moltes vegades polèmic. I és que el nostre savi d'avui, Heribert Barrera, passats els noranta, continua essent sovint políticament incorrecte i sempre irreductible”.

I sí, la seva família era empordanesa!

Cristina Vidal Clos

¹ Vila, E. *Què pensa Heribert Barrera*. Dèria Editors, 2001.

² <http://www.tv3.cat/videos/1511759> (Inici > VideosTV3alacarta > Heribert Barrera).

DE MUNTANYES

En la revista anterior us parlava de la muntanya i del benefici que comporta educar en l'esforç, doncs bé, aquest estiu un grup d'uns 20 Elfarencs d'edats compreses entre els 5 i els 70 anys, hem fet tres sortides en família a la muntanya. Han estat fantàstiques.

Vam encetar l'estiu anant **al Canigó**, i llàstima que fos després de Sant Joan perquè és molt maco pujar-hi un feix de llenya en representació del poble, per fer cremar la foguera de la "Flama del Canigó", quedariu parats en veure la quantitat de pobles que hi puguen el seu feix.

Vam tenir la sort que la boira que era fins a mitja muntanya, ens va deixar veure amb tota claredat el paisatge, fins a poder contemplar i reconèixer els pics de la llunyania. A dalt del cim, després de fer-nos la foto de grup al davant de la creu, en Marc Reixach hi va deixar penjada l'estelada que portava, doncs era la primera vegada que hi pujava.

La segona sortida va ser **pujar a Núria, a peu des de Queralbs**. El camí segueix tota vora del riu de Núria amb els seus salts d'aigua i la fressa en **baxar tan cabalós**. Pel camí vam poder contemplar l'emblemàtica flor de Núria que és un lliri del que pengen **arracades o fanalets**, com ho vulgueu dir i és de color groc.

Vam coincidir amb la cursa de l'**Olla de Núria**, cursa puntuable per la Mountain Running International Cup i Campionat de Catalunya per equips. La cursa és de **21,5 Km** i **3.880** metres de desnivell acumulats. Com a curiositat us diré que l'alpinista Killian Jornet és el que té el **millor temps** encara no superat per ningú de **2 hores 11 minuts!**

Aquest any el millor corredor ho va fer en **2 hores i 27 minuts**.

De la nostra colla, el més petit, era en **Guillem Pujolar** i va pujar com un cabirol muntanya amunt.

La tercera i guiats per en **Patllari Moret**, vam pujar **al Costabona** i d'allà fent travessa fins a Vallter. Això pels que no ho heu fet mai us diré que són 5 hores de camí, passant pels prats del cim de Vallter. Tots els petits van caminar la mar de bé i quan vam ser a les pistes i havent dinat, encara els quedava energia per córrer i jugar. Des d'aquí vull felicitar als més petits, la Xènia Pujolar i l'Esther Rodríguez, també als altres ja més grandets doncs tots es van portar molt bé i van ser molt valents. Felicito a tots aquells pares que fan possible canviar el "sofing" per l'esforç, l'esport i el coneixement de l'entorn.

COMPARTIR és un verb que m'encanta! La il·lusió per compartir aquesta afició que tinc a caminar per la muntanya i pels camins del nostre país em connecta amb el meu veí i amic Jordi que ara també és el Regidor de Cultura i Esports i que junts ens hem proposat:

FORA MANDRA!

El passat 25 de setembre vam fer: Port de l'Escala-Torre Montgó-Platja Montgó-Punta Milà-Platja Montgó-Port de l'Escala. En total 9 km de camí de Ronda i 4 hores de caminar. El dia va ser esplèndid. Mireu la foto! Us esperem a la propera: Diumenge 27 de novembre, de Cantallops al Castell de Recasens.

Fina Company

SOMIAR AMB LES ALES POSADES

Des de sempre l'home es pregunta com pot volar una cosa que pesa més que l'aire. I ja fa més de dos segles que l'home va aconseguir fer volar aparells construïts per ell. Primer van ser els globus d'aire calent, dels germans Mongolfier, després els d'hidrogen i d'heli i més endavant els avions.

Des del primer vol dels germans Wright, l'any 1903, el món de l'aviació ha evolucionat moltíssim per convertir-se en el mitjà de transport més segur. Gràcies a l'aviació al matí podem esmorzar a casa nostra i el mateix dia sopar en una platja del Carib, en una cabanya enmig d'un bosc de Canadà o en un restaurant de Manhattan.

Els avions ens han convertit en persones globalitzades, podem conèixer països llunyans, altres cultures, altra gent... Permeten, per exemple, viure a Nova York i anar a treballar a

Washington cada dia.

Els avions permeten a la gent escapar del cru i gris hivern i traslladar-se en poques hores al carnaval de Rio per recarregar les piles...

En menys de 24 hores arribareu a les Antípodes i, en una mica més, al país més feliç del món, Vanuatu, un paradís perdut enmig de l'immens Pacífic...

La velocitat a la que arriben els avions pot portar a situacions tan curioses com, per exemple, que podeu sortir a les 8 de Moscou i, després d'un vol de dues hores, arribar a les 8 a Praga.

O inclús, volant cap a l'oest i passant d'una zona horària a l'altra, podeu arribar al destí el dia anterior al de la sortida.

I podeu passar quasi un dia sencer a bord d'un avió, sense

fer cap escala. Els vols més llargs sense escales actualment en servei, duren quasi 19 hores i recorren més de 15.000 quilòmetres, com per exemple la ruta de Singapore Airlines entre l'aeroport novaiorquès de Newark i Singapur.

Quan mireu el cel sobre el nostre poble molt sovint podeu veure 2 o 4 línies blanques que hi deixen els avions quan sens sobrevolen. I pot ser que alguns de vosaltres us heu preguntat: "Cap a on va aquest avió?" o "Quin tipus d'avió és i de quina companyia?" o "A quina alçada vola?"

I si teniu l'ordinador a mà i obriu alguna d'aquestes pàgines www.flightradar24.com o www.radarvirtuel.com

hi trobareu en temps real tot això.

I potser tanqueu els ulls i comenceu a somiar com seria si estiguéssiu a bord d'aquell avió i poguéssiu escapar al menys per un moment de la rutina diària. I volar alt i lluny, i

veure com es lleva el sol i com es pon, entre núvols a 11.000 metres d'alçada i juga amb milers de colors. I aterrar enmig d'una megalòpolis com és Sao Paulo sorteiant els teulats dels gratacels... O enlairar-se d'un aeroport més petit que l'estació d'autobusos de Figueres... O tocar el cel davant del Mont Everest...

Somiar és de franc i somiar amb les ales posades és una de les sensacions més meravelloses que conec.

Radek Pavelec

LA CI COLIYA

L'ESPIANY

LIBRO DE LOS
CANTOS DE
LOS REYES.

Una tarda vam sortir a
passejar i vam anar cap als
estanyos.

La nostra sorpresa va ser que vam
veure daltre i fora de l'aigua moltes

CIOONYES

UN RACONET D'ACUDITS

1. Un home explica a un cosí seu que s'ha comprat un porc, i que viu amb ell a la seva habitació i que dorm amb ell als peus del llit. El cosí, sorprès, exclama:

- Quina pudor, no?

I l'home li contesta: - Ah, és igual! Que s'aguanti el porc!

2. El professor a l'alumne:

- Ni tan sols saps que Colom va trobar Amèrica?

- Ni tan sols sabia que estava perduda.

3. Entre amigues:

- Avui m'he trobat el teu marit pel carrer, però no m'ha vist.

- Sí, ja m'ho ha dit.

4. Diàleg entre pare i fill:

- George Washington, quan tenia la teva edat -li retreu el pare-, era el primer de la classe.

- Sí -contesta el fill-, i a la teva era el president dels Estats Units.

5. - Escolta! Quina hora és?

- Les dotze.

- Sí que és tard!

- Ah, m'ho hauries d'haver preguntat abans!

6. Una senyora tira una moneda al platet d'un cec, però la moneda rodola pel paviment. El cec s'aixeca un moment i la recull. La senyora, estranyada, li pregunta:

- Però vostè no és cec?

- No senyora, estic substituint al cec de debò que se n'ha anat al cinema.

7. - Escolta, perdona, em deus cinquanta euros.

- Et perdono, et perdono.

RECEPTES DE CUINA

LASANYA DE VERDURES (PAS A PAS)

Per Rosa Reixach

INGREDIENTS

- 1 paquet de Lasanya "El Pavo"
- Oli d'oliva
- 2 carbassons
- 2-3 carotes
- 2 cebes
- 1 porro
- 1 pebrot
- Formatge emmental per gratinar
- Per la beixamel: mantega, farina, llet, sal, pebre blanc mòlt, nou moscada mòlta i un rajolí de brandi.

PREPARACIÓ:

Primer de tot tалlem a dauets totes les verdures i les posem a la cassola amb un raig d'oli d'oliva i un polsim de sal i la deixem coure a poc a poc.

Mentrestant posem les plaques de la lasanya en remull tal i com diu el paquet i fem la beixamel.

Un cop ho tenim llest, agafem la safata del forn i hi posem beixamel a sota. Després una capa de plaques de lasanya i ja anem fent capes de les verduretes, lasanya i beixamel.

La capa final la fem de beixamel, hi posem formatge emmental ratllat per gratinar, gratinem i ja estarà a punt per servir, que vagi de gust.

CONILLA LA CAÇADORA

Per Rosa Reixach

INGREDIENTS

- 1 conill trossejat
- 12-15 cebetes petites
- 2 tires de ventresca salada
- 200 g de bolets (per exemple de l'“Assortit de bolets de Ferrer”)
- Farigola, romaní, 1 fulla de llorer
- Vi ranci
- Per la picada: 2 grans d'all, julivert,
- 6 ametlles i 1 galeta Maria (si agrada també el fetge del conill fregit)

PREPARACIÓ:

Tallem el conill i el passem per la paella, a continuació hi passem les cebetes i ho reservem tot. En l'oli sobrant hi fregim la ventresca que l'haurem tallat a dauets i els bolets ben escorreguts. Afegim les herbes i un raig de vi ranci, el deixem evaporar i ja hi ajuntem el conill i les cebetes i ho posem tot a la cassola, si fa falta hi posem una mica de brou i que faci la xup-xup.

Fem la picada amb el minipimer, la lliguem amb una mica del suc de la cassola i la tirem per sobre el conill. Deixem coure uns 15 minuts i ja està.

Bon profit!!!

PERES AL VI

Per Rosa Reixach

INGREDIENTS per a 4 persones:

- 4 peres “blanquilla” (1 per persona)
- ½ litre de vi negre
- 150 g de sucre
- La pela de ½ llimona
- 2 branques de canyella

PREPARACIÓ:

Pelem les peres deixant-hi la cua sencera. Les posem en un cassó i les cobrim amb el vi. Hi aboquem el sucre, les peles de llimona i les branques de canyella i ho coem a foc suau. Quan les peres ja estan cuites (una mitja hora) les retirem i fem reduir la salsa fins que tingui una textura espessa.

Un cop tot està a temperatura ambient ja es pot posar a la nevera fins el moment de presentar el plat. Posem la pera amb un tallet de la pela de llimona i un tallet de la canyella, tot banyat amb la salseta de vi.

També en podem coure més quantitat i les podem guardar a la nevera durant una setmana.

DELÍCIES DE FIGA (PAS A PAS)

Per Rosa Reixach

INGREDIENTS

- Pasta de full refrigerada
- Confitura de figa (o del que es vulgui)
- 1 ou
- Sucre

PREPARACIÓ:

Primer de tot agafem la pasta de full refrigerada i la deixem refredar uns 15 minuts. La desenrotllem i l'estenem sobre el mateix paper que porta, fem unes tires d'uns 3-4 centímetres d'ample i amb una cullereta posem la confitura sobre la tira. Seguidament la dobleguem, fem talls d'uns 2 centímetres i amb la punta d'una forquilla els segellem. Ho pintem amb l'ou batut, hi posem una mica de sucre i ja es poden enfornar durant uns 20 minuts.

Les podeu fer amb el farcit que vulgueu, cabell d'àngel, crema catalana amb uns pinyons per sobre... espero que us agradi.

FESTA D'HIVERN 2011

Divendres

11

de novembre

EL FAR D'EMPORDÀ

Al Centre Cívic i Social, a les 19.00h

Vine a jugar a "QUI ÉS QUI?"

A les 20.30h Funció de **TEATRE**

amb l'obra Venedor de Coca, per la **Companyia l'Elenc**.

Dissabte

12

de novembre

Al Centre Cívic i Social, a les 10.00h

BICICLETAPA POPULAR

tot el dia, INFLABLES per a la mainada

A les 17.00h. **Concurs de POSTRES**

A les 22.00h.

PLAYBACK I DISCOMÒBIL

Diumenge

13

de novembre

A l'Església de Sant Martí, a les 12.00h.

OFICI SOLEMNE

A la plaça nova del Casal d'Avis

dues **SARDANES** i **APERITIU**

Al Centre Cívic i Social, a les 17.00h.

SARDANES, CONCERT i **BALL** de FI de FESTA
amb l'orquestra

MONTGRINS

Col·legi d'Educació Infantil i Primària El Far d'Empordà - Curs 2009-2010

Mª Mercedes Agelet de Saracibar
Joan Antoni Berja Saguer
Ona Jofre Rodríguez
Judit Núñez García
Maria Padilla López
Guillem Pujolàs Moret
Miguel Vilchez Jiménez
Ekaterina Tsviatkova

MESTRES

Rosa Maria Moret
Raquel Real
Anna M. Clos
Sònia Escribano
Enci de Sande
Elisabet Pujol
Marc Tur
Tobías Stein
Janina Parnau
Jordi Salá
María Sánchez

Paula Anh Sancho
Nahiera Bosch Álvarez
Oriol González Marsal
Abel Márquez Fernández
Xavier Masó Morales
Nerea Oriol Fuentesal
Mariana Osorio Mejía
Xènia Pujolàs Moret
Oriol Barti Robert
Estela Brossa Rovira
Adrià Collado Torralba
Jesús A. Cortés Ferrera
Emma Díaz Vinagre
Sandra Fernández Dos Anjos
Aihnoa Frank Pérez
Laia Jofre Gasull
Nil Palanqués Serra
Laia Sala Maje

Laura Arnall Moret
Marta Cruañas Pou
Adrián Frank Pérez
Anna Juárez Gamundi
André Martínez Moreno
Daniel Cortés Ferrera
Hugo Fernández Plaza
Berta Jofre Rodríguez
Marta Núñez García
Laia Ricart Pérez
Esther Rodríguez Juárez
Pau Sauri Carbonell
Gisela Valenzuela Coll

Arnau Ibáñez Matamoros
Ana Pérez Ortega
Oriol Vinyoles Jofre
Eva Arnall Moret
Martí Coll Mitjavila
Nerea Martínez Moreno
Marina Sánchez Rodríguez
Éric Ortiz Coll
Maria Pérez Ortega
Pedro Zaragoza Castellón

Marina Jofre Rodríguez
Cristina Cabrillana Coll
Maria Teixidor Mayolas
Guillem Teixidor Mayolas
Álvaro Padilla López
Xènia Vinyoles Jofre
Ester Fernández Dos Anjos
Aida Caireta Clementé
Laia Carbonell Renart
Àlex Díaz Vinagre
Mónica López Díaz
Lili Moromenacho
Marc Palanqués Serra
Jaume Rodríguez Calonge
Carlos Rodríguez Juárez
Emma Sagué Casarovas
Nicolás Sánchez Rodríguez

"La Vida als Masos"

ESCOLA EL FAR D'EMPORDÀ

3r. Premi del premi nacional d'experiències
educatives Josep Pallach 2011

Finalista del Premio de Acción Magistral
a nivell estatal